Ára: 130 FORINT

64. évf. 2. szám 2009. február 1. Svát 7. 5769.

ÚJ ÉLET

A MAGYARORSZÁGI ZSIDÓ HITKÖZSÉGEK SZÖVETSÉGÉNEK LAPJA

Megemlékezés a gettó felszabadításáról

A VII. kerületi Dohány utca, a mostani Kertész utca, a Király utca és a Károly körút által határolt területen 4513 lakásban mintegy hetvenezer embert zsúfoltak össze. A holokausztot túlélt mintegy 120 ezer magyar zsidó közül a felszabaduláskor a gettóban 70 ezren voltak életben. A gettó területén s a Klauzál téren több mint 3000 temetetlen holttestet találtak 1945. január 18-án. Az életben maradottak többsége kiéhezve, családját vesztve, iszonyatos lelki terhet cipelve, szinte apatikus állapotban élte meg e napot, a felszabadítás, a felszabadulás napját.

Mint minden évben a Dohány utcai zsinagógában január 18-án tartott megemlékezésen, a fagyos téli vasárnap ellenére ott voltak családjukkal a túlélők, a ma már többnyire idős emberek, de eljöttek az unokák is, azok a fiatalok, akik a „Meséld el fiaidnak” jegyében már régen nem értetlenül, hanem történelmi és történeti tények ismeretében karoltak szüleikbe-nagyszüleikbe.

A Hitközség vallási és világi vezetői, a rabbikar tagjai mellett megjelentek (a teljesség igénye nélkül) a társegyházak (Evangélikus, Metodista, Vatikánváros Állami Szentszék) és a politikai élet, az önkormányzatok, a minisztériumok delegáltjai, *Fónagy János* – Fidesz, *Lukács Tamás* – KDNP, *Tari Sándor* – Köztársasági Elnöki Hivatal, *Radnainé Fogarasi Katalin* – Kegyeleti Bizottság, *Habsburg György* – Magyar Vöröskereszt, *Rogán Antal* – V. kerületi Polgármesteri Hivatal, *Kiss Péter* miniszter, *Gulyás Kálmán, Klekkner Péter* – Miniszterelnöki Hivatal, *Kovács Árpád* – Állami Számvevőszék, *Lomnici Zoltán,* a Legfelsőbb Bíróság volt elnöke, *Platthy Iván, Gurmai Zita* európai parlamenti képviselő, *Horváth Csaba* főpolgármester-helyettes, *Tamás Bertalan* – református egyház, s ott volt Izrael, Belorusszia, Franciaország, Nagy-Britannia, Oroszország, Lengyelország és Románia követségének küldötte is.

Fekete László főkántor tolmácsolásában gyászimák hangzottak el, az esemény szónoka *Frölich Róbert* főrabbi volt.

„Fagyos, hideg téli reggel. Néma csend, csak néha egy távoli dörej. Egyszer csak ütemes dübörgés hallatszik, majd a világot beszűkítő, az élettől elválasztó deszkapalánk meginog, csendet rengető robajjal ledől, s felbukkan egy harckocsi, majd nyomában a többi. Vágott szemű katona követi a tankokat, sapkáján vörös csillag, kezében fekete kenyér. Ez a kenyér a legfinomabb, ez a kenyér a minden. A palánk romjai mögött álló kisfiú nem is hiszi, hogy igaz, hogy vége.

Nem szónoki fogás e néhány szó. Egy túlélő vallomása, mintegy odavetve, egyszersmind visszarévedve társalgás közben. Ő az egykori palánk másik oldalán álló kisfiú. Kiszakad e néhány mondat, és megáll a levegő. A társalgás elakad. Nem tudják, mit is mondjanak, hogy reagáljanak e rövid vallomásra. Együttérző szavakat mormoljanak? Kinek? Beszélni kezdjenek a múlt rémségeiről? Minek?

S egyszer csak valaki új témát vesz elő, felszabadultan másik mederben folyik a társalgás. Az emlékező is visszatér a múltból, de az arca már egészen más.

Mindennapos, megtörtént eset, és mélyen jellemző.

Ma még van olyan társaság – bár egyre kevesebb –, amelynek tagjai között ott vannak a budapesti gettó felszabadított túlélői. Ezek az emberek egy szóról, egy hangsúlyról a múlt rettenetére asszociálnak, mindig és mindenhol. Senkinek sincs joga rossz néven venni vagy pálcát törni felettük: bennük van, az életük része. Átélték a földi poklot, karámba zárták őket, remény, jövő nélkül vegetáltak hóban és fagyban. Reggel az estét, este a reggelt várták, s közben nem tudhatták, mit hoz a következő pillanat.

Rettegtek az elhurcolt családtagokért, legtöbbjüket sosem látták újra.

Eltelt egy élet. A meggyilkoltakért érzett gyászt senki és semmi nem enyhítette, igaz, ezt meg sem kísérelték soha. A megalázottság, a halálraítéltség ott lüktetett az években, a másodpercekben.

Nem lenne igaz, ha azt mondanánk, hogy azóta az esztendők folyamatos fájdalomban vagy gyászban teltek. A felszabadulás után igyekeztek teljes életet élni, ha lehetett, új családdal, gyerekekkel és unokákkal. Örültek és szomorkodtak, vidámak voltak és sírtak, éppúgy, mint bárki, aki nem élt a rettenet idején.

Csak, mivel a zsidó öröm sosem lehet teljes, mindig ott volt egy apró ránc a szívükben.

Egyszer-egyszer tört és tör fel ma is a megélt múlt. Most talán gyakrabban, hiszen ugyanazok a terminológiák hangzanak el, ugyanazok a könyvek jelennek meg, amelyek mind-mind a soá megalapozói és uszítói voltak.

Ugyanolyan egyenruhák bukkannak fel, s a jelképek is ugyanazok. Hiába próbálják tisztára mosni, magyarázni, hiába zárja be szemét vagy néz félre a jog, a túlélőket nem lehet becsapni.

S egyre vérfagyasztóbb a harsogás, melyet a nem zsidó világban nem vesznek észre, vagy egyszerűen nem akarnak észrevenni. Írott és elektronikus sajtóban, televízióban és szószékeken egyaránt felbukkan a régi-új hang. A gyűlölet hangja, a lenéző gúny, a cinikus magyarázkodások mintha kirántanák a megmaradtak lába alól a talajt.

A túlélők, az emlékezők olykor mintha szégyenkeznének, hogy emlékezni merészelnek, s ezzel elrontják az őket körülvevő, egyébként felhőtlen vidámságot vagy éppenséggel az élvezetes, noha semmitmondó társalgást. A társaság pedig, amely szeretettel kellene, hogy körülvegye egy tagját, csak zavarba jön. Nem tud mit kezdeni az emlékekkel. Olvastak ezt-azt, jártak iskolába, beszélgettek szüleikkel, később kollégáikkal a múltról. Akkor arctalan, névtelen tömegekről, régi eseményekről volt szó. A beszélgetés során felbukkant kísértet mégis más, itt egy társ önmagáról beszél.

Megfordult a világ? Milyen társadalom az, ahol az emlékezőnek, az áldozatnak kell szégyenkeznie? Milyen társadalom az, amelyben nincs világosan kijelentett, vállalt határvonal bűnös és meghurcolt, gyilkos és halálra szánt között? Milyen társadalom az, amelyben szabadon tenyészhetnek a náci eszmeiség mai hódolói és terjesztői?

Im én áni li, mi li? Ha én nem vagyok magamért, ki van értem? – kérdezte Hillél évezredekkel ezelőtt.

Ki van értünk? Kinek fontos rajtunk kívül, hogy hihessünk egy békés, boldog jövőben? Ki biztosít bennünket arról, hogy gyerekeinket és unokáinkat rábízhatjuk a jövőre, s majd az ő biztonságuk tudatában hunyhatjuk le a szemünket?

Vidám, optimista hangulatú szavakat kellene most szólnunk, hiszen az életre emlékezünk.

Nem tudunk, és nem is akarunk optimisták lenni, amíg feltehetjük ezeket a kérdéseket, nem hiszünk a »soha többé« őszinteségében, amíg fel kell tennünk e kérdéseket.

Egykor felszabadították a budapesti gettót – ma hatvannégy éve. Fizikai és szellemi felszabadulás volt. Ma fizikailag és szellemileg egyaránt szabadok vagyunk, de a bizonytalanság alól az utóbbi néhány évben nem szabadítottak fel bennünket.”

A megemlékezés közös kádissal zárult.

Gál

Tóraadás a Tábori Rabbinátuson *(cikkünk a 8. oldalon)*

A húsosfazék története

(Bösálách hetiszakasz)

„És zúgolódott a nép Mózes ellen, mondván, mit igyunk?” (2Mózes, 15,24). „És zúgolódott Izrael egész gyülekezete Mózes és Áron ellen a sivatagban... (és mondták) bár meghaltunk volna az Örökkévaló keze által Egyiptom országában, amikor ültünk a húsosfazék mellett, amikor kenyeret ettünk jóllakásig, mert kihoztatok bennünket ebbe a sivatagba, hogy megöljétek az egész népet éhhalállal” (uo. 16,2-4). „És veszekedett a nép Mózessel és mondták: adjatok vizet, hogy igyunk” (uo. 17,2).

MÉG ALIG hagyták el rabszolgaságuk, megaláztatásuk és kínzásuk évszázados színhelyét, még élénken él emlékezetükben üldözőik csúf halála a Sás-tengerben és nemrég énekeltek dicshimnuszt az isteni Gondviselésről, és máris elégedetlenkednek, szinte minden miatt. Panaszkodnak, hogy nincs mit enni, pedig rengeteg vágómarhát hoztak el magukkal. De nem fűlik a foguk – a vándorlás közepette, szokatlan körülmények között – ellátni magukat, ők most isteni ellátásban kell, hogy részesüljenek. Gondoskodjék Mózes ételről-ivóvízről. Ha nem, akkor inkább éhen halnak.

Miként lehetséges, hogy már nem hisznek abban az Istenben, aki kiváltotta őket a rabszolgaságból?

Hát igen, valóban rabszolgaságban éltek. Na de azóta... Egyiptomban minden kézzelfogható volt, tudták, mi van ma és mi lesz holnap. Létbiztonság. Most pedig minden bizonytalan. A zúgolódó nép nem átallja még Isten jelenlétét is megkérdőjelezni: „és elnevezte azt a helyet Mászá és Merivának, Izrael fiainak pörlekedése és az Örökkévaló megkísértése miatt, amikor így beszéltek: vajon köztünk van-e az Örökkévaló vagy nincsen?!” (uo. 17,7).

Hertz rabbi kommentárjában enyhíteni igyekszik az istenkáromlás súlyát: azaz „tud-e segíteni bajunkon vagy sem?” Tehát, úgymond, nem Isten létezését kérdőjelezték meg, hanem segítőkészségét. Bölcseink szerint ez volt az egyike annak a tíz esetnek, amikor a zsidók – pusztai vándorlásuk során – megkísértették Istent.

* * *

HARMINC napon át ették a zsidók az Egyiptomból magukkal hozott kovásztalan tésztából készített pászkát, maceszt. Ez a mennyiség harminc napon át napi kétszeri étkezésre volt elegendő. Miután elfogyott, zúgolódni kezdtek. Egyre gyakrabban mondogatták, hogy ha Isten kihozta őket Egyiptomból – ahol ugyan rabszolgamunkát kellett végezniük, de nem fenyegetett az éhhalál –, gondoskodjék is róluk.

Bölcseink elmondják, hogy hálátlanságukért nem kaptak büntetést, hanem Isten teljesítette követelésüket. Előbb húst kaptak, fürj formájában, mely rajokban lepte el a tábort (uo. 16,13), majd megjelent a manna, ami végigkísérte őket egész pusztai vándorlásuk során.

De visszasírtak sok minden mást is, amit Egyiptomban ettek, mint a halat, a zöldséget, „az uborkát, a tököt, a hagymát, a fokhagymát, meg a dinnyét” (4Mózes, 11,5).

Paradicsomi állapotnak állították be az elhagyott nyomorúságot, s azon keseregtek, hogy ott kellett hagyniuk a „húsosfazekat”. De hát tényleg ilyen jó dolguk volt Egyiptomban?

Erről a „húsosfazékról” a midrásban (Mechilta) kommentátorok sora tesz említést.

A modini Rabbi Eliézer szerint „a héberek Egyiptomban királyok (rab)szolgái voltak... kimehettek a piacra, vehettek maguknak kenyeret, húst, halat, miegyebet, s ebben nem akadályozta meg őket senki... ugyancsak a földekre, ahol fügét, datolyát, gránátalmát szedhettek”. Vagyis a király szolgáinak járt a bőséges ellátás, hiszen másként nem végezhették volna el a nehéz munkát. Így a „húsosfazék” persze szó szerint értendő.

Egy másik kommentátor úgy véli, hogy a nehéz munkától nem lévén étvágyuk, csak „ültek” a „húsosfazék” mellett, de enni nem ettek belőle.

Egy további midrási forrás szerint (Smot Rábbá, 18,4) ez valójában úgy volt, hogy „az egyiptomi rabszolgatartó elment vadászni, a megszerzett állat húsát feltette a fazékba főzni, majd leült és evett, ezalatt pedig a héber rabszolgák ott álltak mellette, s bár csorgott érte a nyáluk, nem kaptak belőle...” Ezért mondták, hogy „ültünk” (illetve álltunk) a húsosfazék mellett, de csak „kenyeret ettünk jóllakásig”.

A Chemdát Hájámim kései midrásgyűjtemény pszichológiai magyarázattal szolgál. Miért hazudtak? – kérdi. Miért állították, hogy „a húsosfazék mellett ültünk”, amikor kényszermunkát végeztek? Így viselkedik a koldus – adja meg a választ –, ha azt akarja, hogy enni adjanak neki. Részvétet akar kelteni maga iránt, amikor azt állítja, hogy másutt többet-jobbat kapott.

Abarbanel megpróbál a két álláspont között kompromisszumot találni. Volt ugyan hús Egyiptomban, de oly kevés és annyira ritkán, hogy „valószínűleg egy egész csoportra jutott egy húsosfazék. S a pusztai élet nyomorúsága közepette még ez is fényűzésnek tűnt fel előttük”.

Végül Eliézer Askenázi szerint egy különleges egyiptomi eledelről van szó, amit küsküsőnek hívnak. Ez egy galuskaféle, amit úgy főznek, hogy az alul kiluggatott edényt a húsosfazékra teszik, hogy a hús ízét és illatát magába szívja. Ilyesmit ettek, ez volt a kenyerük, amit a húsosfazék mellett ettek...

* * *

AMIKOR már mannával is bőségesen ellátta őket az Örökkévaló, újból zúgolódni kezdtek. Ezúttal a víz hiánya miatt. A szöveg figyelmes olvasásából kiderül, hogy előbb zúgolódtak, majd aztán lettek csak szomjasak, vagyis elégedetlenségük megelőzte a valós állapotot. Ekkor hangzott el az a tiszteletlen kijelentés, hogy „vajon köztünk van-e az Örökkévaló vagy nincsen?”

A midrás értelmezésében ez így hangzik: „Mondták Izrael fiai: ha kitalálja gondolatainkat (vagyis köztünk, illetve bennünk van, és tudja titkos gondolatainkat is), szolgáljuk őt, ha pedig nem, akkor nem.”

Naftali Kraus

Kérjük, hogy adója 1%-ával támogassa a magyarországi zsidóságot. Technikai számunk: 0358

9 770133 135009 09002

Körzeti kitekintő

Szeged

Nagy sikerű izraeli estre került sor Deszk község Faluházában, egy olyan település kultúrközpontjában, ahol már zsidó közösség nincs. A rendezvény keretében *Marjanucz László* tanszékvezető egyetemi tanár (SZTE BTK Legújabb Kori Történeti Tanszék) a történelemről, a hajdani Palesztináról, Izrael állam megalakulásáról, *Lednitzky András,* az SZZSH elnöke, Izrael állam dél-magyarországi tiszteletbeli konzulja az ország életéről, az önrendelkezési joga elleni állandó támadásokról, a szolidaritás szükségességéről, valamint az elmúlt évben felavatott emléktáblával megörökített hajdani deszki zsidó árvaház történetéről, *Kószó Aranka,* a Faluház munkatársa az Izraelben élő egykori árvaházlakók körében tett látogatásáról beszélt. A Hora Színház táncosai zsidó táncot adtak elő, a szegedi Rotary Klub és a Szegedi Magyar–Izraeli Baráti Társaság tagjai pedig fotókiállításon ábrázolták izraeli útjuk élményeit. A program keretében zsidó ételek kóstolására is sor került. A hajdani deszki árvaház lakóinak – legtöbbjük Carmielben él – sorsbemutatója, az, hogy a városban soha nem feledték a holokauszt utáni árvák deszki befogadását s emléktábla hirdeti a szolidaritást, az együttérzést, valamint az a szeretet, amely Izraelben irántunk megnyilvánul, példája egymás jobb megismerésének, az együttműködés kiterjesztésének. A szervező Tel-Avivban találkozott a még élők közel 50 fős csoportjával, akiknek többsége a hajdani nagy Magyarországról származva került a holokausztot követően Deszkre, és ma is még tiszta magyar nyelven szól gyermekkori élményükről, az őket körülvevő szeretetről. A hitközség elnöke a program végén a nagy érdeklődésre tekintettel ígéretet tett, hogy az őszi szegedi zsidó kulturális fesztivál keretében ismét visszatérnek Deszkre.

***

Szeged M.J.V. Önkormányzata (képviseli: *dr. Botka László* polgármester) és a Szegedi Zsidó Hitközség (képviseli: *dr. Lednitzky András* elnök) együttműködési megállapodást írt alá 5 évre szólóan az évente megrendezésre kerülő zsidó kulturális fesztivál támogatására, évi l millió forint összeggel, igazolva, hogy a rendezvénysorozat hozzájárul Szeged város tudományos, irodalmi, kulturális és közművelődési életének gyarapításához, hagyományainak magas szinten történő fenntartásához. A szerződés időbeli hatálya 2009. január 1. és 2013. december 31. Mindez méltó garanciája több mint egy évtizedes hatékony kulturális és idegenforgalmat gazdagító tevékenységünknek, amit a közgyűlés ezen megállapodással ismer el.

L. A.

A Mazsihisz Magyar Zsidó Múzeum pályázata igazgatói munkakör betöltésére

A Magyarországi Zsidó Hitközségek Szövetsége pályázatot hirdet a Magyar Zsidó Múzeum igazgatói munkakörének betöltésére.

Pályázati feltételek: felsőfokú szakirányú (elsősorban muzeológusi) végzettség, menedzseri, szervezői készség, művészi ízlés, illetve a művészet terén szerzett szakmai tapasztalat, vezetői gyakorlat, elkötelezettség a zsidó vallási hagyományok iránt, ezek elmélyült ismerete történeti és művészettörténeti vonatkozásban is, legalább egy idegen nyelv tárgyalási szintű ismerete (elsősorban héber vagy angol előny). További előnyt jelent múzeumban vagy hasonló munkakörben szerzett tapasztalat. Büntetlen előélet. A munkakör csak főállásban kerülhet betöltésre.

A fényképes pályázat benyújtandó öt példányban, amely tartalmazza a pályázó szakmai önéletrajzát, az előírt végzettségeket igazoló okleveleinek másolati példányát, valamint esetleges kutatási tevékenységét, publikációinak listáját, referenciákat.

A pályázat benyújtási határideje: **2009. február 28.**

A pályázat benyújtásának helye: Mazsihisz Jogi Osztály, 1075 Budapest, Síp u. 12. A pályázatokat zárt borítékban „Múzeumigazgatói pályázat” jeligére, egyéb jelölés nélkül kell benyújtani.

(A pályázatokat szakbizottság bírálja el, és ennek javaslata alapján dönt a Mazsihisz az igazgató személyéről.)

A pályázatok elbírálása: a benyújtás határidejének lejártától számított 30 nap.

A Magyarországi Zsidó Örökség Közalapítvány Szervezettámogatási Pályázati Felhívása

Részvételi feltételek:

Alaptevékenységének támogatására minden magyarországi bejegyzésű zsidó szervezet pályázhat, amely:

a) egyesületi formában működik (alapítvány, egyház és a Gt. hatálya alá tartozó szervezet nem pályázhat);
b) igazolja, hogy az 1989. évi II. törvény alapján nyilvántartásba vették;
c) legalább 3 éve Magyarországon önálló bírósági bejegyzéssel rendelkezik;
d) nem tagja olyan szövetségnek, ernyőszervezetnek, amely alaptevékenységének támogatására pályázatot nyújtott be a Mazsökhöz (az ernyőszervezethez tartozó szervezetek költségszámlái az ernyőszervezet költségelszámolásakor elfogadhatók, amennyiben az a számlán feltüntetésre került);
e) legalább két zsidó szervezet (nem a pályázó ernyőszervezet tagszervezete) ajánlja a pályázó alaptevékenységének támogatását a Kuratóriumnak.

A támogatható költségek köre:

A pályázók kizárólag a szervezet alaptevékenységére fordított, indokolt és igazolt működési költségeik, azon belül az alábbi kiadásaik támogatására pályázhatnak:

– a székhely, működési hely működtetésével kapcsolatos költségek (bérleti és fenntartási költségek, közműdíjak, irodaszerek, irodai eszközök, postaköltség);
– adminisztrációs, ügyintézési és egyéb bérek és bérjellegű kifizetések, megbízási díjak, ezek járulékai;
– adminisztrációs, közjegyzői, hatósági eljárási, bírósági és egyéb díjak, bankköltségek és ügyintézési költségek;
– telefon, internet, postaköltség;
– szervezet testületi üléseivel kapcsolatos kiadások;
– irodai gépek és tartozékaik beszerzése, bérlése, üzemeltetése és karbantartása;
– kizárólag a működéssel kapcsolatos egyéb költségek (pl. teher- és személyszállítás, utazás stb. (max. a megítélt támogatás 5%-a lehet).

A részvételi feltételeknek megfelelő pályázatok elbírálási szempontjai és a szempontok súlyozása:

– a szervezet által ellátott feladat fontossága – 25 pont
– a szervezet tevékenységében jelentős súlyt képvisel a szociális gondoskodás – 5 pont
– a szervezet súlya a hazai közéletben – 25 pont
– a szervezet nyilatkozattal igazolt taglétszáma – 20 pont (nyilatkozat hiányában az értékelésnél ez a szempont nulla ponttal kerül beszámításra)
– a szervezet nemzetközi elismertsége – 25 pont

Beadási határidő: 2009. március 31. A pályázatot a Pályázati űrlap kitöltésével kell elkészíteni, ami a Mazsök honlapjáról (http://www.mazsok.hu) tölthető le. A pályázatot kizárólag **postai úton, ajánlott küldeményként** egy eredeti és öt másolati példányban kell a Mazsök Iroda címére (1054 Budapest, Tüköry utca 3.) eljuttatni. **Egy pályázatra maximum 10 millió forint támogatás adható.** Azok a szervezetek, amelyeket a Mazsök korábban már támogatott, újabb támogatási szerződést csak akkor köthetnek, ha a kapott támogatással a Támogatási Szerződés előírásai szerint elszámoltak, és az elszámolást a Pályázati Bizottság elfogadta. Az eredményesen pályázóval a Mazsök Pályázati Bizottsága által jóváhagyott típusszerződés alapján kell szerződni.

„Igenis”

Könyvismertető

Pergő cselekményű, izgalmas, hiánypótló kötetet kaptam a szerzőtől, *Schramm Pétertől.* A címe: *Igenis*, nem is utal valójában mindarra, amit leír, s ha ennek alapján válogattam volna, hogy megvegyem-e, bevallom, tán sosem olvasom el, s így az utóbbi évek e témájú legjobb könyvét mulasztottam volna el.

Valójában a fővárosi zsinagógák közül eddig a Dohány utcai és a Thököly úti volt az tudtommal, amelynek 44-es története hozzáférhető valamennyire. A Nagyfuvaros utcaiét egy tizenegy éves, sok (fedő)nevű, korán felnőtté érett kisfiú sorsán, mindennapjain keresztül ebből a regényből ismertem meg. Azoknak és leszármazottaiknak, akik a fasizmus végnapjait szülőként, gyerekként csillagos vagy védett házakban a környéken reszkették, nyomorogták át, fantasztikusan sokat ad a kötet. S nem csak nekik. Olyan plasztikusan elevenedik meg a sorok között a nyolcadik kerület minden utcája, üzlete, ivókútja, mozija, átjáróháza, számos embertípusa jó és kevésbé jó tulajdonságaival, majd ahogyan gyakran változik a színhely, a város több szegmense hasonló pontossággal, hogy teljesen elvarázsolja az embert, kizökkenti huszonegyedik századi mindennapjaiból, és visszavezeti évtizedekkel korábbra...

Igenis... ez a könyv címe. A szó mélyen beleívódott a fiú tudatába, ezt válaszolta 44 telén (azt követően, hogy elhurcolt édesanyja aranygyűrűje mentette meg a biztos haláltól), eljutva a Karpfenstein u.-i (ma Karácsony Sándor utca) Engländer pékháznak a lakóktól is rejtett, titkos pincéjébe, amikor az ott hamis iratokat gyártó öt felnőtt megkérte valamire, de érezte, hogy a kérés fontos, tehát valójában parancs. Ezzel a szóval jelezte, hogy érzi a veszélyt, és feltétlenül teljesíti a kérést.

Ez a gyerek, miután az alig pislákoló fénynél bemagolta a várostérkép nagyját, olyan feladatot kapott, amely felnőtt emberek bátorságát is alaposan próbára teszi. Testére erősítve több alkalommal is iratokat vitt a Vadász utcai Üvegházba, s tette ezt stratégiai pontossággal, érezve és tudva azt, mit és kit képvisel.

Bombatalálat érte a házat, a következő helyszín, ahová eljuttatták, a Nagyfuvaros utca 4. volt, a zsinagóga-ház, ott pedig Pepi néniék egyszobás lakása, ahol két felnőtt és kilenc gyerek szorongott, éhezett, fázott. Pontosan úgy és annyira, mint a négyemeletes ház és a zegzugos pince minden felnőttje és gyermeke.

Ott lelt barátokra, ott kapta élete első óráját zsidó történelemből Mócitól, a huszonéves cionista fiútól, ott „nőtt fel” korban ha lehet, még jobban. Megszervezték az élelmezést, halálos veszélyben rótták az utcákat minden falat ennivalóért, hogy ne haljon éhen még több kisgyerek... És ott élte meg az első szovjet katona „látogatását” is.

Nem akarom a könyv teljes tartalmát elmondani, azt szeretném, ha megvennék. Garantálom, hogy kitűnő olvasmány!

Megvásárolható a VIII. kerület, Nagyfuvaros u. 4. sz. alatti templomkörzet irodájában 7.00 és 9.00, valamint 15.30 és 16.30 között.

gáljuli

Olvasóink véleménye

Muhari Pál vagyok, a jászjákóhalmi Önkéntes Tűzoltó Egyesület elnöke. Tűzoltó-foglalkozás közben fölfigyeltünk az eléggé elhanyagolt zsidótemetőre, amely a falu határában van. Elhatároztuk, hogy kitakarítjuk belőle a gazt és a szemetet. Elhatározásunkat tett követte. Munka közben arról beszélgettünk, hogy itt is jákóhalmiak nyugszanak, akik megérdemlik, hogy valaki vagy valakik gondját viseljék végső nyughelyüknek. A mi korosztályunk már nem emlékszik rájuk, de szüleink, nagyszüleink igen. Megbecsült zsidó családok voltak. Az egyesület tagjai így elhatározták, hogy ezentúl rendben tartják a sírhelyeket és környéküket. Készítettünk a munkálatokról pár fényképfelvételt is. Azt tervezzük, hogy tavasszal lefényképezzük az összes meglévő síremléket.

Muhari Pál elnök
és a Jászjákóhalmi Önkéntes
Tűzoltóság tagjai

* * *

Örömmel olvastam az Új Élet január 15-én megjelent számát.

Az „Izraelnek joga van az önvédelemhez” című cikk bátor, hősies, olyan, amilyent elvár a világ zsidósága a magyar zsidóktól.

Megszűntek azok a napok, amikor féltünk beszélni vagy nyilvánosan írni.

Az újság többi része is megható volt, pl. Golda Meir mondása: „Sohasem fogjuk az araboknak megbocsátani, hogy fiainkból gyilkosokat csináltak.” Alatta pedig a 129-es zsoltár és a „Hadba vonulók imája”.

Öröm olvasni az Új Életet még Ausztráliában is.

Közben eltelt egy pár nap. A terrorellenes harcban megint győztünk, reméljük, hosszabb ideig nyugton hagynak.

Kívánunk az Új Életnek további bátorságot és nagy olvasókört.

A magam részéről feleségemmel és 18 éves unokámmal holnap felszállok egy repülőgépre Izrael irányába.

Jó lesz megint otthon.

Arje Singer,
Sydney

Az Igaz Emberek megsegítéséért

Alapítványunk 1992-ben jött létre, tehát abban a rendszerváltás utáni mozgalmas időszakban, amikor a magyar zsidóságon belül is pezsgésnek indult az élet: heves viták folytak arról, hogyan lehetne aktívabbá tenni a magyar zsidóságot és megjavítani a Hitközség és a többi zsidó szervezet együttműködését. Alapítványunk célja azoknak az Igaz Embereknek a támogatása, akik a vészkorszakban életük kockáztatásával mentettek zsidó üldözötteket, és ezért a Jad Vasem kitüntetésében részesültek.

Visszatekintve az elmúlt 16 évre, megállapíthatjuk, hogy szép terveink nem valósultak meg úgy, ahogyan induláskor elképzeltük, de munkánk nem volt hiábavaló. Megalakulásunk óta 494 alkalommal nyújtottunk támogatást Jad Vasem-kitüntetetteknek 16 038 000 Ft értékben. Ezen belül tavaly a támogatások száma 14, összege pedig 820 000 Ft volt. Alapító okiratunknak megfelelően a kuratórium az egyes támogatásokat az igénylők szociális körülményeire tekintettel és természetesen anyagi korlátainkhoz igazodva szavazza meg. Ezen összeg 2008-ban 30 000 és 70 000 forint között mozgott.

A támogatásokért gyakran kaptunk köszönetet a kitüntetettektől levélben vagy telefonon, de a köszönetek elsősorban az átutalásokat lehetővé tevő, együtt érző zsidó embereket illetik.

Tevékenységünket folytatnunk kell. Folytatnunk kell nemcsak jótékonyságból, hanem erkölcsi kötelességből is: sosem felejthetjük el, hogy akkor, amikor a falragaszok „felkoncolással” fenyegették azokat, akik zsidókat bújtatnak, voltak olyan bátor férfiak, nők, fiatalok, akik vállalták a veszélyt, mert számukra egy volt igazán fontos, az emberség! Nem mindegyikőjük kapta meg a Jad Vasem kitüntetését, tán mert nem tudtak róla, tán mert senki nem terjesztette fel őket. Most, amikor a még életben lévő akkori hősök zömmel 85 év felettiek, és többen nemcsak egészségi, de komoly anyagi gondokkal is küzdenek, még inkább szükségük van irántuk érzett hálánk kifejezésére, melynek anyagi megtestesüléséből telik orvosra, gyógyszerre, közműszámlára, ebédre.

Kérjük tehát régi, rendszeres adományozóinkat, hogy továbbra is tartsanak ki mellettünk, és újak is járuljanak hozzá annak az alapnak a fenntartásához, melyből Barátainkat támogatjuk. Adományaikat átutalással (OTP 11707024-20313964), illetve csekken (igényelhető napközben a 341-1261 telefonszámon) juttathatják el hozzánk. Befizetéseik után adókedvezmény jár.

Nagy jelentősége van a támogatóink jövedelemadójából felajánlott 1%-nak is. Tavaly 532 862 Ft érkezett számlánkra, amelyet teljes egészében támogatásokra fordítottunk, hisz alapítványunk tagjai munkájukért semmiféle honoráriumot nem vesznek fel, minden befizetett forint céljainkat szolgálja. Köszönet az ismeretlen felajánlóknak, és kérjük, hogy jövedelemadójuk 1%-át idén is a Jad Vasem-kitüntetettek megsegítésére ajánlják fel:

Igaz Emberekért Alapítvány
Adószám: 18040094-1-42

Szeretettel üdvözöljük adományozóinkat, és azokat is, akiket anyagi lehetőségeik meggátolnak abban, hogy befizetéseikkel támogassanak minket, de szimpatizálnak céljainkkal.

Az **Igaz Emberekért Alapítvány**
kuratóriuma

Élet Menete: nincs hely

Gordon Gábor, a kuratórium elnöke büszkén közli: honlapunkon meghirdettük ez évi zarándokútjainkat, amelyek nagy része már betelt.

– *???*

– Auschwitzba (április 20-tól 22-ig) már a tizedik busz is megtelt, s mivel a részvételi díj – akárcsak Izraelbe – csupán töredéke a valós költségeknek, támogatási lehetőségünk kimerülőben van.

– *Izrael?*

– Április 26-tól május 3-áig tart, és adminisztrációs okok miatt február 27-ig le kell zárnunk a jelentkezéseket, természetesen a részvételi díj kifizetésével együtt.

– *Jelentkezés az esetleg megmaradt helyekre?*

– 413-5560 vagy info@eletmenete.hu

A Veszprémi Zsidó Örökségi Alapítvány köszönetet mond mindazoknak, akik 2007. évi személyi jövedelemadójuk 1%-át az alapítvány mint közhasznú tevékenységet folytató szervezet részére felajánlották. Az így kapott 135 174 Ft-ot a Veszprém és környéke zsidósága múltjának kutatására és az Auer Lipót életéről szóló film készítéséhez való hozzájárulásként használjuk fel, a kuratórium döntése alapján. Reméljük, hogy a 2008. évről beadott bevallásukban még többen fogják 1%-os felajánlásukat alapítványunk részére megtenni, amit előre is köszönünk.

Adószámunk: 18927467-1-19.

Kérjük, ajánlja fel személyi jövedelemadójának 1%-át a Zuglói Talmud-Tóra Alapítvány, 1146 Budapest, Thököly út 83., adószám: 18170696-1-42 részére.

Az alapítvány alábbi közhasznú tevékenységeket folytatja:

– szociális tevékenység, családsegítés, időskorúak gondozása
– tudományos tevékenység, kutatás
– nevelés és oktatás, képességfejlesztés, ismeretterjesztés
– kulturális tevékenység.

Felajánlását előre is köszönjük.

Kurcz Tamásné
kuratóriumi elnök

Egy középiskolai focimeccs utóélete

A többség már elmúlt 15. Az egyik középiskola nevében és programjában a zsidó hagyományokhoz kötődik, bár járnak oda zsidók és nem zsidók is. A csapat életében először élte át személyesen, hogy lezsidózzák. A másik csapat most tanulta meg, hogy zsidózni tilos. De hogy miért, azt pontosan nem magyarázták el nekik a felnőttek. Fájdalom, értetlenség az egyik, büntetés, sértődöttség a másik oldalon.

– „Zsidó fattyúk!” Ezzel üdvözöltek, ahogy haladtunk be a pályára.

– Szerintem nem is a foci, hanem a balhé miatt jöttek.

– Az egyik fiút ismerem a csapatukból, ő mondta utólag, hogy már reggeltől erre készültek, hogy majd leverik „a zsidókat”. Mondjuk, ő is ütött. De állítólag már megbánták.

A zsidó iskola focicsapatával néhány héttel az ominózus meccs után ültünk le beszélni. Sem az érintett iskolák, sem a tanulók, sem a kerület nevét nem írhatjuk le. A fiúk viccelődve, vagánykodva kezdik, de gyorsan elborul az arcuk. Egymás szavába vágva, poénokkal tűzdelve, de komolyan idézik fel a történteket. Szeptember 29-én volt a kerületi focibajnokság utolsó állomása. Az egyik gimnázium kinti pályáján csapott össze egymással a kerületi zsidó (a továbbiakban: A) és nem zsidó (B) középiskola. Az A iskola tanulói sokáig 4:1-re vezettek.

– Ettől durranhatott el az agyuk, elkezdtek lökdösődni, ütni, rúgni. Bencét úgy hasba vágták, hogy hányni kezdett. Pedig küzdősportban magyar bajnok. Visszaüthetett volna, de nem tette.

– Engem a könyökével öklelt föl az egyik. Vittem a labdát. Előrepasszoltam, ő futott felém, de nem állt meg, hanem gyorsított, és kirakta a könyökét, a bíró szeme láttára – a fiú mutatja is, hogyan.

– Közben a bíró már kiállította két játékosukat, és szólt, hogy a következőnél lefújja a meccset. Közben az ment, hogy „mocskos zsidók”, meg hogy „háború!”, és „nehogy a zsidók nyerjenek”.

– „Rúgd a zsidót” is volt, meg hogy „jön a negyedik világháború” – teszi hozzá még valaki.

Szöglet következett. Amikor az A csapat elhelyezkedett, a B csapat egyik tagja odakiáltott csapattársának: „Én fogom Júdást, te fogod Jézust!”

Jézus génjei

– Egy harmadik nagyokos odakiáltott, hogy de hát Jézusnak semmi köze se volt a zsidósághoz. Én ott szóltam be először, hogy az a baj, hogy Jézus zsidó volt.

– De mást is mondtál, mondjad csak – javítja ki valaki.

– Hát, azt is mondtam, hogy úgyse viszi sokkal többre, mint hogy az én házamat építi – egészíti ki a sztorit általános röhögés közepette.

– Én meg annak szóltam be, aki az elején lezsidófattyúzott minket, hogy tériszonyom van mellette a köztünk lévő IQ-szintkülönbség miatt. De nem tudtunk minden zsidózásra felelni, mert a fizikai atrocitások ellen kellett védekeznünk – fordítja komolyra a szót egy másik fiú.

Az A iskola tanulói ugyanis néhány kivételtől eltekintve véznább testalkatú, kevésbé sportos fiúk. A B csapat fizikai erőfölénye egyértelmű volt; körükben számos sportoló, vízilabdás, focista, testépítő van. A bíró kétszer állított ki közülük valakit szabálytalanság, főleg agresszió miatt. Az egyik fiúnak az ingét tépték le, egy másikat úgy térden rúgták, hogy alig bírt lábra állni. A szünetig az A csapat tagjai közül többen lesérültek.

– A másik csapatban nem sérült le senki? – tesszük fel a logikus kérdést.

– Hát mi nem rugdostunk.

– Miért nem?

– Mert nem akartunk lesüllyedni az ő szintjükre – röhög fel valaki.

– Mert nagyon féltünk. Ez az igazság.

A meccset élénk figyelemmel kísérte egy harmadik csapat; ők végig az A iskolának drukkoltak, ha ugyanis az nyer, akkor ők jutnak tovább a bajnokságon.

– Ők is zsidóztak, de „pozitívan”, hogy hajrá, zsidók. Nem fogták fel, hogy ezzel csak hergelik az ellenfelünket. A szünetben csúnyán rájuk szóltam, hogy ezt hagyják abba, mert még jobban megvadítják őket.

– Nem rájuk szóltál, hanem inkább kértél, könyörögtél nekik – javít egy fiú.

A szünetben még egy említésre méltó dolog történt: egy néző apuka felháborodva ment oda a B csapat edzőjéhez, hogy miért nem csinál valamit. A tornatanár azt felelte: nem bír a diákokkal. Az apuka a B csapat játékosainak is odaszólt, hogy semmi sem lesz belőlük, ha így viselkednek. Különben ez az apuka is zsidó, jegyzi meg az A csapat egyik tagja.

A szünet után minden csak roszszabb lett. Az A csapat alig támadott, sorra kapták a gólokat.

– Próbáltuk valahogy kihúzni a meccs végéig, beálltunk a kapu elé. De ahogy kezdtek egyenlíteni, úgy kissé alábbhagyott az agressziójuk. De addigra mi már készen voltunk.

Az A csapatból két fiú gondolja úgy, hogy a többiek túloznak. Egyikük az idén jött át a suliba; korábban egy nem zsidó iskolában tanult. Nem érti, a többiek miért borultak ki annyira, hiszen a tévében, az utcán ugyanez megy. Egy másik fiú szerint sem volt annyira vészes a helyzet, ahogy a többség átélte: ő maga rendszeresen jár MTK-meccsekre, a debreceni szuperkupameccsen például, ahol tizenegyesekkel nyert az MTK, négyezer ember egyszerre kezdett rá a „mocskos zsidók”-ra.

– Úgyhogy nekem az egyik fülemen be, a másikon ki. Ez Magyarországon így megy. De ettől még nincsen rendben.

A fiúk nem értik, miért nem állította le a meccset a bíró. Amikor például az A csapatnak szabadrúgást ítélt meg, az ellenfél táborából valaki felkiáltott, hogy „zsidóbérenc”, és hogy „bezzeg a magyaroknak semmit se szabad”. Lehet, persze, hogy a játékvezető mindezt nem hallotta.

Menekülés

– Ahogy jöttünk le a pályáról, beszóltak, hogy mi legalább Magyarországon születtünk.

– Engem körbeálltak, lökdöstek, és azt kérdezték, tudok-e magyarul.

A csapat szabályszerűen elszaladt a meccs után. Nem mentek be az öltözőbe, nem cseréltek ruhát sem. Úgy, ahogy voltak, csatakosan indultak a buszmegálló felé. Kérdezgették egymást, hogy ki merre megy haza, és megbeszélték, senki se maradjon egyedül.

– A pályán még inkább biztonságban voltunk, de ahogy vége lett, és már nem volt se bíró, se senki...

– ...teljesen védtelenek voltunk. Nincs mit szépíteni, ez nyúlcipő volt.

– Nagy hiba volt, hogy nem volt velünk tanár. Nem tudom, mi történik, ha még jobban eldurvulnak a dolgok.

– Még jó, hogy volt annyi eszünk, és nem mentünk bele a vitákba.

– Ez nem okosság kérdése. Hanem be voltunk szarva.

Az A csapat végül 5:4-re kikapott. Úgy gondolják, a B csapatot az is hajtotta, hogy előttünk már mindenkit megvertek, kínos lett volna pont egy kevésbé professzionális csapattól kikapni. Az egyik fiú szerint az agresszió mellé a zsidózás egy kis plusz volt. Egy társa hosszan keres egy sms-t a telefonjában. Felírta, hogy sose felejtse el, amit a B csapat egyik játékosa mondott a meccs után: „Megszívtátok ti már a gázt is.”

A többség életében először találkozott személyesen zsidózással. Igaz, két éve egy kerületi versenyen

Nem bírtak velük

az egyik iskolában darts-táblának használták az izraeli zászlót, és amikor a Himnusz hallgatásakor az összes iskola csapata mocorgott, az egyik tanárnő odasziszegte nekik: ti persze hogy nem tudjátok végighallgatni.

A fiúk többsége nem merte elmondani otthon, mi történt a meccsen, vagy csak napokkal később. A Narancs kérdésére, hogy hogyan érezték magukat a meccs után, nem köntörfalaztak. Volt, aki egyenesen depressziónak nevezte azt az állapotot, amit napokig érzett. Volt, aki bezárkózott a szobájába, és a Messengeren az arcképét izraeli zászlóra cserélte.

– Én inkább próbáltam magamban elcsitítani, hogy ne legyek frusztrált.

– Tehetetlennek éreztem magam, hogy engem egy szar embernek gondolnak, csak mert zsidó vagyok.

Mindannyian választ kerestek.

– Tudtam, hogy ilyen létezik, de hogy ismeretlenül valaki a szemembe mondja a gázkamrás szöveget, azt nem gondoltam volna. Nem mertem elmondani. A nagymamám átélte a háborút. Belebetegedne, ha megtudná, hogy az unokáját ilyen éri.

– Ráadásul azt se tudhatták, csakugyan zsidók vagyunk-e. A sulinkba nem zsidók is járhatnak.

– Nyilván nem azért voltak agresszívak, mert zsidókkal álltak szemben. Ez csak egy kis plusz volt, ami lelkesítette őket. Úgy gondolhatták, végre van egy okuk.

A többség egyetért abban: ha a B csapat veszít, még agresszívabbak lettek volna. Ha a zsidó iskola csapatán múlik, még az első félidő előtt véget vetettek volna a meccsnek.

(Illusztráció)

A másik iskola

– Igaz, hogy a bemelegítésnél kezdődött, de én nem azt mondtam, hogy zsidó fattyúk. Hanem hogy érzem, hogy jönnek a zsidók, zsidószag van, vagy valami ilyesmi – kezdi a B csapat egyik tagja. Az igazgató lehetővé tette számunkra, hogy a csapat három tagjával beszélni tudjunk: állítólag ők voltak a „legkeményebbek”. Az igazgató szerint nem az egész csapat zsidózott, csak néhányan. Ők mindannyian intőt kaptak, behívatták őket az igazgatóhoz, a szüleiket pedig az osztályfőnökökhöz, és néhány fiút ebben az évben eltiltottak a versenyeken való részvételtől. Osztályfőnöki órára érkezünk, az osztály csendben hallgatja a fiúkat.

A B csapat nagyon ideges volt a meccs előtt: az A csapatnak csúszott a mérkőzése, ezért várni kellett rájuk. Hogy ki szólt be először a másiknak, arra nem emlékeznek pontosan: szerintük a másik fél is beszólogatott, sőt durvaságban sem maradtak alul.

– Engem például a palánkhoz nyomtak. Hogy háború, azt tényleg mondtam, de csak azután, hogy valaki lábon rúgott, és kifordult a bokám. Akkor üvöltöttem fel, hogy ez nem meccs, ez háború.

A három fiú közül főleg a csapatkapitány viszi a szót. Ő, úgy látszik, sok dolgot megbánt már. Szerinte egy meccsben benne vannak az ütközés lehetőségei, keményen kell küzdeni. Az is igaz, hogy a másik csapat „átlagosan negyven kiló” volt, náluk pedig a többség sportember. Ebből is adódhat, hogy az ellenfél túl érzékenyen vette, ami a sportban szokásos. De a támadó fél nem kizárólag a B csapat volt: az ő kezébe például belerúgtak, meg is mutatja a nyomát.

– Mondtunk zsidóvicceket. De ők meg learabterroristázták a két arab származású csapattagunkat.

Máshogy emlékeznek arra is, hogy a meccs után körbeállták volna az egyik fiút. Szerintük az a fiú jött oda lökdösni és kötekedni, azért fogták körbe, hogy egymást védjék. Az A csapat szerintük nem félelemből nem ment be az öltözőbe, hanem mert ott nem volt hely. Olyat, hogy nem tudnak magyarul, nem mondtak. A csapatkapitány utólag másképp viselkedne: biztos, hogy nem zsidózna. Úgy vélik: nem érte meg nyerni, mert súlyos szankciók érték őket.

– Nem azért zsidóztunk, mert egyetértenénk a holokauszttal, hanem mert ők ezt kiérdemelték. Adtak rá egy okot, amikor beszólogattak.

– Nem úgy kell odamenni egy mérkőzésre, mint egy puhapöcs.

Volt rá okuk

A fiúk nem értik, miért csodálkozik a másik iskola: ha tévét néznek, ott is ugyanezt hallhatják. A három fiúból az egyik profi rejtőzködő, ő próbálja a társait is lebeszélni, hogy válaszoljanak a kérdéseinkre. Ő az, aki az óra elején, amikor idézünk a másik csapattól hallott zsidózásokból, kijavít (azt idézzük fel, hogy „megszívtátok már ti a gázt”, pontosít, hogy gázt is). Ez a fiú egy alkalommal antiszemita megjegyzést is tesz, de felhívja a figyelmünket, hogy azt nem írhatjuk le.

Egy idő után a lányok is egyre aktívabban kapcsolódnak be a beszélgetésbe. Habár nem voltak jelen a meccsen, egyöntetűen, kőkeményen a fiúk mellett állnak ki.

– Kölcsönös ellentétről volt szó, arányosan folyt a szitkozódás is.

– Jó, de nekünk nincs ilyen történelmi hátterünk. Ezért voltak túlérzékenyek. Elismerjük, hogy zsidóztunk. Nem kellett volna. De ők adtak rá okot – veszi át a szót az egyik fiú.

Beszámolunk nekik arról, hogy a zsidó iskola diákjai hogy érezték magukat a meccs közben és után.

– Elhiszem, hogy nekik ez egy trauma. De ők is lökdösődtek. Mi pedig vérmérsékletünkből adódóan rögtön felcsattantunk. Megbánni megbántam, de az összes szankció után és az egész cécó után nem fogom ezt a népcsoportot jobban szeretni – viszi tovább a szót az előbbi fiú. Nem csak az iskolában kapott büntetések, az eltiltás érinti rosszul őket; kínosnak tartják, hogy más kerületi iskolákban már pletykálnak az esetről, és felháborítónak, hogy a zsidó iskola igazgatója a polgármesternek és több más hivatalos személynek is elküldte a levelét *(akarta, de végül nem küldte el – V. Sz.)*, és persze nem örülnek a Narancs munkatársának sem. A harmadik csapattag nem tartja konzekvensnek az A iskola érvelését: míg az igazgatónőjük levelében arra hivatkozott, hogy ez az utolsó csepp a pohárban, a fiúk azt mondják, most érte őket először ilyen atrocitás *(az igazgatónő nem írt ilyet – V. Sz.)*.

A lányok azt hangsúlyozzák: nem értik, miért lett ebből ügy. Az egyik fél is anyázott, a másik fél is anyázott, ennyi.

– Jó, de mi az anyázáson felül zsidóztunk is – javítja ki az egyik fiú.

– De hát van egy ilyen felületük. Ha egy ilyen ember felidegesít egy másikat, kicsit övön aluli visszavágni ezzel, de nem szokatlan – szól hozzá egy másik lány.

– A mi iskolánk elnézést kért. Nem értem, a másik iskola ezt miért nem tette, amikor ők is ugyanazt tették, csak épp nem zsidóztak. Mintha csak nekik lenne joguk megsértődni – mondja egy harmadik.

Az órának vége, a szünetben, miután az érintettek és a lányok elmentek, körbeáll minket néhány fiú, és kicsit csendben, kicsit ködösen, de szimpátiájukat fejezik ki a másik iskola diákjaival. Habár a két igazgatótól úgy tudjuk, terveztek valamilyen barátságos meccset, a két csapattal beszélgetve erre egyelőre nem sok az esély.

A bíró semmit sem hallott

„Én magam nem hallottam a zsidózásokat. Ha csak egyszer hallom, először figyelmeztetem a játékosokat, hogy a következőnél vége a meccsnek, majd lefújom” – mondta a Narancsnak a szeptemberi meccs játékvezetője. Selmeczi József szerint ezt nemcsak a saját ízlése, de a Budapesti Labdarúgó Bajnokság követelményei is diktálják. A bíró a meccs után a már említett apukától tudta meg, hogy az egyik csapat folyamatosan lezsidózta a másikat. A csapat agresszivitása azonban neki is feltűnt. „Nem jellemző az iskolás meccsekre, hogy feltűnően keresnék az ütközéseket, mint itt a B csapat. Sportszerűségben mélyen átlagon aluliak voltak, senki meg nem mondta volna róluk, hogy egy fővárosi gimnáziumba járnak.”

A játékvezető szerint a B csapat tornatanárát terheli a felelősség. „Egyenként le kellett volna hívnia a becsmérlő megjegyzéseket tevő játékosokat, köszönöm, kisfiam, mehetsz szépen átöltözni, találkozunk az iskolában. Ehelyett a tornatanár azt mondta az édesapának: nem bír a fiúkkal. Holott felelősséggel tartozik értük: ha baleset éri őket meccs közben, az is rá tartozik, ha zsidóznak, az is.”

Selmeczi harminc éve vezet játékokat a 14–19 éves korosztályban, és tapasztalatai szerint az elmúlt néhány évben verbálisan agresszívebbé váltak a gyerekek. „Sajnos az antiszemita megjegyzések sem ritkák, az MTK elleni ifimérkőzéseken gyakran maguk a szülők járnak elöl rossz példával. És bár elvben a »mocskos zsidók« szólamra le kéne fújni a mérkőzést, erre még Magyarországon nem volt példa.”

A meccset szervező Farkas Tibor szerint a jövőben a kerületi tornatanárok és edzők előtt világossá teszik: a vétkes csapatot kizárják a további

(Folytatás a 6. oldalon)

Nem vagy egyedül, Izrael!

SZIMPÁTIATÜNTETÉS AZ IZRAELI NAGYKÖVETSÉG ELŐTT

Dermesztő a hideg, mégsem panaszkodik senki. Nem óvóhelyeken reszketünk, nem kilátástalan a másnapunk vagy akár a következő óránk. Mi magunk és a hozzánk tartozók is biztonságban vannak. A tömegkommunikáció hírei közül fülünk néhány hete az Izraelből érkező információkra állt rá. Aggódunk és féltjük őket mi, a diaszpóra zsidósága és minden jóérzésű ember, vallásától függetlenül.

Az aggodalom, az együttérzés, a szolidaritás Izraellel, a gázai események során az országot, az ott élő polgári lakosságot is sújtó folyamatos rakétatámadások elleni tiltakozás hozott több száz embert (vallási és világi vezetőket a neológ és az ortodox hitközség részéről, oktatási intézmények prominenseit, diákokat, keresztény és keresztyén embereket) zászlókkal és transzparensekkel a nagykövetség elé.

Mészáros István

Az eseményt *Egri Oszkár* vezette be, üdvözölve a megjelenteket, „fehérek közt sok európait”. Megköszönte, hogy jelenlétükkel is bizonyítják: egy nemzetközi konfliktus csakis a szigorú tények alapján ítélhető meg, és méltatlan dolog érzelmek, vallási ellenérzések, politikai haszonlesés múló fellángolásai tükrében elhamarkodott ítéletet alkotni. A szónok hangsúlyozta: a népharag, a tömegek manipulációja sokszor vitte már tévútra az egyes társadalmakat, és ezeknek a tévedéseknek a kiküszöbölése sok-sok időt, energiát vesz igénybe. Sokan vagyunk – mondta Egri –, s akik most nem tudnak velünk lenni, a békés, egyszerű többség, ki-ki a maga vallása szerint együtt imádkozik a harc mielőbbi befejezéséért, a békéért, mindkét oldalon az ártatlan áldozatok, sebesültek lelkéért. A szónok megemlékezett az elmúlt évek során a rakétatámadásokban elhunytakról is.

Mészáros István, az SZDSZ volt képviselője, az Országgyűlés Emberi Jogi Bizottságának korábbi alelnöke az alábbi beszédet mondta:

Szolidárisak vagyunk a szenvedőkkel, az áldozatokkal. Kívánjuk, hogy a gázai harcok minél előbb eredményesen befejeződjenek.

A háború mindig rossz. Sajnos kikerülhetetlen szenvedéssel jár. Szolidaritásunk kinyilvánítása közben és a szenvedések láttán sem feledkezhetünk el azonban a tényekről, a háborút kiváltó okokról. Különben eljuthatunk oda, hogy egyenlőségjelet teszünk az agresszor és az áldozat közé, sőt, az agresszort nevezzük áldozatnak és az áldozatot agresszornak.

Néhány ilyen tény.

A háború a Gázai övezetet kormányzó Hamasz ellen zajlik, nem pedig a palesztin polgári lakosság ellen. Az ellen a Hamasz ellen:

– amelynek az alapokmányában deklarált cél Izrael állam eltörlése és egy iszlám Palesztina megteremtése,

– amelynek deklarált eszköze az erőszak, idézem a Hamasz Alapokmányból: „nincs egyéb megoldás a palesztin problémára, mint a dzsihád. A különféle kezdeményezések, javaslatok és nemzetközi konferenciák csak időpocsékolást és haszontalan próbálkozást jelentenek”. (Az idézet az 1988 augusztusában kelt Charta 13. cikkelyéből származik.)

A Hamasz ellen, amelyik megalakulása óta sok száz izraeli polgárt gyilkolt meg öngyilkos merényletekben, döntően civileket, apákat, anyákat, gyermekeket, buszokon utazókat, kávéházakban békésen beszélgetőket, násznépet, piacon vásárlókat, és még sorolhatnám.

A Hamasz ellen, amelyik gázai jelenléte óta több ezer rakétát lőtt ki izraeli államterületre, olyanra, amelyik ráadásul nem vitatottan, hanem vitán felül izraeli területet képez (még a legszűkebb értelmezés szerint is). Ha valamin csodálkozni lehet, akkor csak azon, hogy ilyen tömény agresszió láttán miért kellett ennyit várni az önvédelemre. A világ egyetlen állama sem tolerálna hasonlót.

Agresszív céljai és gyakorlata ellenére a Hamasz mégis történelmi esélyt kapott arra a 2006-os palesztin választásokon, hogy bebizonyítsa, képes fordulatot végrehajtani és hatalmát a békés építőmunkára, a gázai emberek javára fordítani. Ezzel szemben immár hivatalos szinten, tehát nem valami illegális gerillaszervezetként tovább folytatta a terror politikáját, sőt saját ellenzékét is erőszakkal, gyilkosságok sorozatával felszámolta a Gázai övezetben.

Európának fel kell ébrednie! Izrael egy olyan rendszer ellen, egy olyan szervezet ellen folytat jogos önvédelmi háborút, amely azt az iszlám radikalizmust képviseli:

– amelyik a Koránt nemcsak vallási könyvnek, hanem politikai alkotmánynak is tartja, amely alá mind a térség mérsékelt muszlim államait, mind pedig a nyugati civilizációt be kell kényszeríteni, mintegy „szent” kötelességként,

– amelyiktől fanatizálva ezreket gyilkoltak meg az elmúlt években – New York, London, Madrid, Beszlán, Mumbai, csak hogy néhány helyszínt említsek,

– amelyik nevében fatvát mondtak ki Salman Rushdie iráni íróra,

– amelyik nevében saját hazájában gyilkolták meg Theo van Gogh holland filmrendezőt,

– amelyik nevében ártalmatlan karikatúrák miatt is fenyegető atrocitások érték nyugati államok nagykövetségeit,

– amelyik ellenségnek tekint mindent, ami civil, mindent, ami szabad, mindent, ami a nyugati szabadság alapját képezi. Sőt ellenségnek, hitehagyottnak tekinti még a mérsékelt iszlámot is. Nem véletlen, hogy ilyen iszlám országok közül többen a Hamaszt teszik felelőssé a történtekért, és érdekes módon most tartózkodnak a korábban rájuk is jellemző Izrael-ellenes kirohanásoktól.

Olyan radikalizmus ellen folyik a harc, amelyik még a polgári lakosságot, anyákat, gyermekeket sem átallja élő pajzsként használni maga előtt, feláldozni önös propagandacélokra.

Izrael mondhatni a Nyugat, benne Európa, de az egész szabadságszerető világ önvédelmi harcát vívja.

Méltó minden béke- és szabadságszerető ember támogatására.

Kívánjuk, hogy a háború minél kevesebb ártatlan áldozatot követeljen, és minél előbb eredményesen befejeződjön.

Izrael, nem feledkezünk el rólad!

Ezután Egri Oszkár ismertette az evangéliumi közösségeknek az izraeli nagykövet részére is átadott szolidaritási nyilatkozatát, melyben hangot adnak tiszteletüknek, és tudatják velünk, hogy „hozzánk hasonlóan nagyon sokan vannak, akik örülnek Izrael állam létezésének, szeretik az országot és elutasítják a Biblia szellemével ellentétes, antiszemita alapon nyugvó cinizmust, amely egyenlőségjelet akar tenni a felelősség kérdésében egy demokratikus állam vezetése és egy, az emberi életet semmibe nem vevő terrorcsapat tagjai között”.

A nyilatkozattal kapcsolatban január 12-én 13.30-ig csatlakozásukat és egyetértésüket kinyilvánító közösségek és magánszemélyek:

a Magyarországi Evangéliumi Testvérközösség (MET) nevében Iványi Tibor elnök / az Evangéliumi Pünkösdi Közösségek Szövetsége nevében Pataky Albert elnök / az Éjféli Kiáltás Misszió elnöksége nevében Nagy Erzsébet, Dálnoki László / a Budapesti Autonóm Gyülekezet tagjai nevében Piszter Ervin, Takács Ferenc, Görbicz Tamás lelkészek / a Magyarországi Szabadkeresztyén Gyülekezetek nevében Mézes László lelkész-elnök, a Magyar Keresztyén Misszió Alapítvány / az Újpesti Teljes Evangéliumi Gyülekezet nevében Kassai Farkas András / a Menora Messiáshívő Gyülekezet nevében Lengyel Péter, Pánczél János lelkész, Nagy István lelkész, Jászsági Gyülekezet / az Olajfák Gyülekezet tagjai nevében Budai Zsolt, Verebélyi Tibor, dr. PhD Békeffy Lajos református lelkész, dr. Békefy-Röhring Klaudia református lelkész / a Szeretet Közösség Teljes Evangéliumi Egyház nevében Folk Iván / az Örömhír Misszió nevében Szeder István, Kovács Attila, Zöld Tibor Bolla László, Vohmann Péter / az Élő Szó Gyülekezete nevében Hámori Attila, Csuhai József baptista lelkipásztor / a Kecskeméti Pünkösdi Gyülekezet nevében Szerdi Szilárd lelkipásztor / az Országos Imacsoport Hálózat nevében Nyeste Ferenc / az Országos Imacsoport Hálózat Székesfehérvár térség nevében Krepsz István / a Tiszta Szív Gyülekezet nevében Balla Tibor / a Ceglédi Gyülekezet nevében Tóth Géza vezető presbiter, Szénási Jonathan Sándor református lelkipásztor / a Paksi Gyülekezet nevében Tóth Gábor és Tóth Edit vezetők / a Dávid Sátora nevében Katona Pál, Nemes Pál / a RádióSansz (FM 87,8 MHz – Székesfehérvár) egész stábja nevében dr. Németh Attila, Fóris Beáta / a Dávid Hősei Gyülekezet nevében Petz Zoltán / az Élő Kapcsolatok Közössége (Pécs) tagjai nevében dr. Hajdú János / a Váci Keresztyén Gyülekezet nevében Nagy Bálint / a Szolnoki Gyülekezet Egyház nevében Soós Péter lelkész / a Szigetszentmiklósi Szabadkeresztyén gyülekezet nevében Gere József / az Agapé Gyülekezet Kemencei Közössége nevében Hommer László / a Charis Média Alapítvány és a Kör Tv Ráckeve Kht. nevében Cserna Gábor / az Evangéliumi Barátság Egyház nevében Frei Antal, Koszta Imre, Fehér József, Horányi György / az Evangéliumi Pünkösdi Közösség Isaszegi Gyülekezete nevében Hernyes Tibor, valamint külön kérésre: Németh Zoltán, Tóth Katalin, Gócza Sándor, Horgas Tamás, Sárdi György, Burján Ernőné, Sárdi Enikő, Prekopa István, Kántás János, Szappanos Éva, Prekopa János, Osztás Ágnes, Horváth Sándor.

Százak a januári télben

Egri Oszkár felolvasta a Mazsihisz által megszövegezett memorandumot, melyet ezután *Feldmájer Péter* elnök és *Zoltai Gusztáv* ügyvezető igazgató átadtak *Aliza Bin-Nounnak.*

„Tisztelt Excellenciás Asszony!

A mai napon, 5769. tévész havának 17. napján azért gyűltünk itt össze Izrael Állam Budapesti Nagykövetsége előtt, hogy kifejezzük együttérzésünket a terrorista támadások izraeli áldozataival.

Mi, akik Magyarországon élünk, hosszú idő óta aggódva figyeljük azt, amint Izrael a remélt békéért cserébe újabb és újabb lépéseket tesz, remélve, hogy a reá támadó, iszlám országokból támogatott terroristák felhagynak az ország megsemmisítését célzó tevékenységükkel és elfogadják a békés egymás mellett élés elvét.

Akkor, amikor az izraeli kormány – nagy belső ellenállást kiváltva – úgy döntött, hogy kiüríti a Gázai övezetet, mindenki azt remélte, hogy ezzel fontos lépés történt a végleges, békés rendezés felé.

Sajnos a hatalmat megragadó Hamasz egy terrorista miniállamot hozott létre, amely folyamatos rakétatámadásaival egymillió ember életét veszélyezteti, embereket gyilkol, városokat tart tűz alatt.

Tudjuk és ki is mondjuk, hogy Izraelnek joga van az önvédelemre.

Szentnek tartunk minden emberi életet, és biztosak vagyunk abban, hogy mindenkinek törekednie kell a konfliktusok békés rendezésére, de ha erre nincs mód, mert az ellenérdekű fél nem hallgat a józan ész szavára és a szelíd hangokra fegyverrel válaszol, akkor nincs más út, mint a fegyveres harc útja.

Izrael államának nemcsak joga, hanem kötelessége is megvédenie saját állampolgárait, azt teszi, amit a világ minden állama tenne, ha területét, állampolgárait fenyegetnék, pusztítanák.

Azokért a halottakért, sebesültekért, akik ártatlanul válnak Izrael önvédelmi harcának áldozataivá, a felelősség nem az izraeli hadsereget, hanem a háborút elindító, kiprovokáló gyilkos Hamasz-terroristákat terheli.

Hiszünk abban, hogy szavunk eljut a magyarországi lakosság többségéhez, és sikerül megértetni mindenkivel, hogy ez a hadművelet a polgári lakosság békés életéért folyik, és legalább annyira szolgálja az egyszerű gázai emberek érdekét, mint az Izraelben lakókét.”

Az átadás-átvételt követően a nagykövet köszönetet mondott mindazoknak, akik eljöttek, s végül több száz torokból felhangzott az Osze sálom, a Hevénu sálom áléchem és skandálva az Ám jiszráél cháj, Izrael állam békéjéért.

Gál Juli

Aliza Bin-Noun, Zoltai Gusztáv, Feldmájer Péter a mikrofon előtt

Mozgalmas chanukkai napok az ortodoxia háza táján is

Gazdag programmal ünnepelték az ortodox közösség tagjai chanukka nyolc napját. A gyertyagyújtást minden délután egy kis dróse – Írás-magyarázat – és ének követte, emelve a hangulatot. Az első este az imádkozást nem a templomban, hanem a díszteremben tartották. Természetesen odavitték ez alkalomra a menórát is. A gyertyagyújtással *Herczog László* elnököt tisztelték meg, aki néhány keresetlen szóval üdvözölte a megjelenteket, majd a tőle megszokott színvonalon megragadó dallamokat énekelt *ráv Kesztenbaum Árje* sajchet és kántor. *Ráv Weiszberger Mojse* főrabbi ünnepi beszédében arra kereste a választ, hogy a 2100 éves csodát miért kell megünnepelni ma és a jövőben is. A válasz: a szír-görögök nem fizikailag akarták megsemmisíteni a zsidó népet, hanem szellemileg. Megtiltva három alappillért: a hold megszentelését, a szombat megtartását, az Ábrahám-szövetségbe való felvételt, tehát a britet. Az első pillér azért volt fontos, mert naptár azon időben még nem létezett. A holdat tanúk figyelték, s ők tudatták az egész országgal az Újhold megszületését. Ennek nyomán ki lehetett számítani, mikor következnek az ünnepek. Tiltása a jeles napok megtartását veszélyeztette. A szombat megőrzése és a brit mindmáig a zsidóság megmaradásának alapfeltétele. A szellemiségért folyt a harc, amely nélkül már nem volna zsidóság a földön. Ez ma is igazság. Tehát járjunk templomba, tanházakba, nincs akadály, csak akarat kell hozzá. Erre figyelmeztetnek a chanukkai fények.

A beszéd után a Wesselényi utcai Alapítványi Iskola diákjai produkáltak nagy sikerű műsort. A díszterem megtelt. A vendégek között sok fiatal arcot lehetett látni, de megjelentek az Alma utcai otthon lakói közül is szép számmal. Elmondták élményeiket az egykori chanukkákról. A Hanna dolgozói fánkot és más süteményeket szolgáltak fel a vendégeknek.

Kedden a rebbecen az asszonyok részére rendezett ünnepséget. El is jött vagy 25-30 érdeklődő. A rebbecen méltatta az ünnep jelentőségét, *ráv Dániel Dan* tanár gyerekei gyújtották meg a gyertyákat. Ezután a háziasszony saját főztjével látta vendégül a résztvevőket.

Szijum a kistemplomban

A szijum szó jelentése: befejezés utáni lakoma. Ezúttal ez kétszeresen is igaz. Chanukka zárónapján egy szorgalmasan tanuló pesti csoport befejezte a Ködusin traktátusát, s a befejezéskor szokásos ünnepséget a chanukkaival kötötték össze. Ráv Weiszberger Mojse rabbi magyarázata a két esemény összefüggését taglalta. *Sámáj* és *Hillél* iskolái e témában is szemben álltak egymással. Sámáj, aki maximalista volt, vallotta, hogy az első napon világítson a teljes fény, gyújtsák meg mind a nyolc gyertyát, azután naponta eggyel kevesebbet. Átvitt értelemben ez azt is jelenti, hogy aki eltávozott a vallástól, ha csak most közeledik hozzá, hagyja el az összes idegen tulajdonságokat, és csak jót cselekedjék. Hillél megértőbb volt. A realitást tekintette. Szerinte kezdjen el az érintett ember micvéket tenni, tanuljon, imádkozzon, őrizze meg a sábeszt, étkezzen a kóser előírás szerint, és ahogy halad a lépcsőn felfelé, mindig egy lépést téve, egyszer csak észreveszi, hogy elhagyta a rosszat. Természetessé vált, hogy cselekedetei az előírásnak megfelelnek. Így kell eljárni a chanukkai gyertyagyújtással. Kezdjük eggyel, másnap kettővel, a nyolcadik napon legyen teljes a fény.

A befejező napot úgy is hívják, zot chanukka. Fordítása: ez a chanukka (amikor helyesen Hillél előírása szerint járunk el). A fény a tantermekben világít, a terem meleg, az ajtó nyitva áll, lehet csatlakozni. Úgy szokták, hogy amikor egy traktátust befejeznek, mindjárt újrakezdik a következővel. *Ráv Kesztenbaum* úgy is tette: egy rövid részlet ismertetésével. Beszédében megjegyezte, hogy a sijurokat – órákat – igazítani lehet a hallgató kívánságaihoz, illetve lehetőségeihez: reggel, napközben és este is folyik a tanítás. Ezt a tényt *Zév Paskesz* főtitkár hozzászólása is megerősítette. *Sálom Mizrahi,* a sijurok egyik legszorgalmasabb látogatója vacsorával vendégelte meg a kettős szijum résztvevőit.

Hajvágás a Dob utcában

Hároméves kisfiú ünnepélyes hajvágására az utóbbi időben egyre többször került sor. Örvendetes, hogy vannak, akik ezt a nálunk már feledésbe menő hagyományt tiszteletben tartják. Chanukka nyolcadik napján, vasárnap este került sor az eseményre az ortodox hitközség dísztermében. A kisfiú neve *Jisáj* (Dávid király apját hívták így). Az apa, *Zév Paskesz,* az ortodox hitközség főtitkára köszöntötte a megjelenteket. *Herczog László* elnök mázl tovot kívánt a családnak a maga és a közösség nevében. Ezután *Weiszberger* főrabbi beszédében a chanukka és a hajvágás kapcsolatáról szólt. Igen sok értelmezés szerint a chanukka szót úgy is olvashatjuk, hogy chinuch, ami nevelést jelent. Felmerült olyan kérdés, miért volt fontos, hogy az avató olaj tiszta legyen, hiszen ha egyszer az egész közösség tisztátlan valamilyen objektív okból, akkor végezhető a szertartás esetleg nem szent olajjal is. Több kitűnő rabbi szerint ez igaz, ha folyamatosan zajló szertartási rendről van szó. De a kezdésnél, avatásnál tisztaságra kell törekedni. Ezért a gyermeket, aki tiszta, már hároméves korában kell tanítani. Salamon király szerint a gyermeket a tanulás, ha korán kezdik, egész életén elkíséri. A kis Jisájt *ráv Eisenberg Áron* mászgiách és tanító oktatta az álefbészre, amelyet a gyermek szépen elmondott oda-vissza. Tórai verset is idézett.

Jókedvvel zárták az estét, azt mondják, Bné Brákban sem csinálják szebben, hangulatosabban.

D. G.

Első fürtök

Herczog László elnök a chanukija előtt

Gyertyagyújtás Győrben

Győr

A nyolcadik napon a kile tagjai, vezetői és a régióhoz tartozó hitközségek – beleértve a dunaszerdahelyit és az érsekújvárit is – bensőséges ünnepségen gyújtották meg a gyertyákat. *Schweitzer József* professzor, nyugalmazott országos főrabbi adott tanítást, megemlékezve az ünnep eredetéről a zsidó nép történelmének tükrében, az örök emberi értékekről, valamint aktuálpolitikai kérdésekről. Ezt követően a helyi közösség kántora, *Gara István* és a Budapestről érkezett *Tóth Emil* főkántor adtak rögtönzött koncertet a szépszámú közönségnek. A Mazsihiszt *Egri Oszkár* képviselte, aki köszöntötte a jelenlévőket és megköszönte a *Villányi Tibor* elnök által vezetett hitközségnek a szíves vendéglátást. A protokolltól mentes, jó hangulatú kis ünnepség az elmaradhatatlan fánk és más finomságok kóstolójába torkollt. Ezen a vasárnapon újra azt éreztük, hogy a gyertyák fénye és melege összetartja kicsi, ámde lelkes közösségünket, és újraélhettük az összetartozás örömét a vendégekkel, barátokkal, érdeklődőkkel együtt. Győr ismét kitett magáért.

Debrecen

Megpróbáltunk törekedni arra, hogy nyolc napig a gyertyagyújtás mellett a közösségi túlélés szikrái is megjelenjenek.

Az első gyertyát a szokásos monumentális chanukiján, a Kápolnás utcai templom udvarán, az ősi dallamok éneklése közepette gyújtottuk meg. Utána a hitközség dísztermében a gyertya fénye *Rézmovits Danika (Binjumen)* brochéi mellett idézte fel a nyolc napig tartó csoda történelmét. *Aser Ehrenfeld* rabbi tanításában felvillantotta a történelmi hátteret, az olaj megmaradásának csodáját, mely újból fénybe borította a menórát. Hangsúlyozta: kötelességünk megőrizni a fényt, hogy a kicsi szikrából nagy láng legyen, mely megvilágítja utunkat, és igyekezzünk folytatni kultúránkat és hagyományunkat zavartalanul, békében, hogy újra megérjük a menóra fényét az újjáépített Szentélyben, Jeruzsálemben. Ezután következett a kultúrműsor. A dísztermet zsúfolásig megtöltő közönség nagy tapssal fogadta a Fourtissimo fúvós együttes chanukkai és izraeli dallamait. Az este végén a hitközség a kóser konyhán készült hagyományos fánkkal látta vendégül hittestvéreinket. A fánk végigkísérte az ünnep alatti rendezvényeinket és a reggeli imádkozásokat.

Örömünkre szolgált, hogy három napig vendégül láthattuk a lágymányosi körzet híveit, családostul. A programba bekapcsolódtak hitközségünk tagjai is, több előadás keretében bővíthettük ismereteinket. Első nap városunk zsidóságának történetéről, második nap a tóraolvasás dallamainak eredetéről tanulhattunk többek között.

Az utolsó estén volt nyílt fórum is „Kérdezd a rabbit” címmel, ahol a debreceni rabbi válaszait hallhattuk. Budapesti hittestvéreink hasonló problémákkal küzdenek, mint mi – vigasztalódhattunk.

Az ünnep hatodik estéjén a városunkban tanuló izraeli diákok jöttek össze a hitközség dísztermében. Ismert ünnepi dallamokat hallhattunk, sajátos izraeli feldolgozásban.

A szombati zmirotok közé is kerültek otthonról ismert énekek és dallamok.

Befejezés utáni lakoma

Berman Dávid, a szolnoki hitközség elnöke számos vendég jelenlétében, a közösség legfiatalabb tagjainak „segítségével” gyújtotta meg a gyertyákat

ZSIDÓSÁG RÉGI TOLLAL

Lapozgatás egykori zsidó újságokban

Ára 20 fillér
A MAGYAR ZSIDÓK LAPJA
EGYHÁZI ÉS HITBUZGALMI HETILAP

Mottó:
„Nagy morajlás hull ide le a betonkeverőgép mellé, a nyugati falról”
Mezei András

Folytassuk szemlénket Dr. Ferenczi Samuné sovány, mindössze pár oldalas 1942 őszi kiadványaiban, melyeknek szinte minden sora újabb és újabb meglepetéseket tartogat. „A különböző citrusültetvények termését (citrom, narancs, grape fruit) továbbra is a közeli országokban értékesítik. Egyiptom 6000 tonna, Irak február végéig 1200 tonna, Syria február havában 2800 tonna citrusgyümölcsöt vettek át.” Megnyíltak tehát az együttműködés távlatai...

A karmeli bor értékesítéséért akció indult Amerikában, és egyelőre „kísérletképpen” 10 000 láda érkezett New Yorkba – írta Dr. Ferenczi Samuné a WIZO asszonyai számára szerkesztett lapjában. „Az Émekben tavaly üzembe helyezett cukorgyár most már az e célra cukorrépával bevetett 2000 dunamnyi terület termését dolgozza fel. Műtrágyagyár építését is tervezik, és még egy gyárat állati takarmányozás céljára szolgáló olajpogácsa gyártására.” Négy új sörgyár kezdte meg működését, továbbá Jeruzsálemben egy gumigyár, mely orvosi célokra alkalmas gumikesztyűket gyártott lengyel szakemberek irányításával, és ne felejtkezzünk meg a fejlődő háziiparról sem, mely a korabeli tudósítás szerint Tel-Aviv környékén az utóbbi 2-3 évben már 3000 családot tartott el. Megrendezték sorrendben a harmadik divatbemutatót a „Tavasz Dombján” melyben a legfrissebb ruhakreációkat mutatták be 400 meghívott előtt. Ugyanott ipari kiállítás megnyitására készültek, melyben 1000, eddig még nem gyártott iparcikket népszerűsítettek. A textilipar egyébként 1941-ben már a belföldi szükségletek 25%-át látta el. Érdekes adat olvasható a lapban arról, hogy a harmincas évek végén az Erec Jiszráél-i textilipar 600 000 L befektetett tőkével 250 000 fő foglalkoztatása mellett 750 000 L-t forgalmazott. A fonógyárak 150 000 kg szálat termeltek, melyből 3 500 000 yardnyi különböző anyagú szövetet szőttek, illetve exportáltak Egyiptomba, valamint a Közel-Kelet más országaiba.

Ne felejtsük, 1942-ben vagyunk, dúl a világháború, Európában zsidókkal megrakott vonatszerelvények robognak a haláltáborok felé. Még azt is megtudhatjuk, hogy ezekben a vészterhes napokban mindössze 3205 bevándorló érkezett Palesztinába. „Köztudomású gátlások nehezítik meg napjainkban a híreknek jövését-menését” – írja, és hozzáteszi: „Mégis a hozzánk jutott töredékes hírekből megalkothatjuk nagyjában, milyen volt Palesztina gazdasági, kulturális, és szociális élete az utolsó hónapokban.” A lángba borult Európa sem akadályozhatta a Keren Kajemetet a földvásárlásban. Július végéig 8500 dunámot szerzett az Émek Jezréel keleti részén, továbbá Béjt Seán mellett, valamint Jeruzsálem közelében egy új városrész, a Nachlat Herzog felépítésére. „Ezekkel a Keren Kajemet földbirtoka 29 772 dunámmal bővült, 1941. szeptember végéig összesen 567 000 dunám volt, szemben az összes zsidó földbirtok 1 432 000 dunámjával.”

A mezőgazdasági telepek küszködve bár, de fennálltak, és sorban ünnepelték létezésük többéves évfordulóját. Kfar Ata, az „iparosfalu”, melynek lakói részben mezőgazdaságból, részben a faluban épült textilgyárban végzett munkából éltek, melybe a szomszéd kibucokból és Haifáról is átjártak zsidó munkások, alapításának 15 éves jubileumát ülte. Nahalal, a mintafalu sikeres fennállásának 26. évfordulóját ünnepelte, és telepesek ezrei keresték fel Éjn Harodot, melynek lakói 30 évvel azelőtt kezdték meg az akkor még mocsaras, maláriás Jezréel völgy megművelését, hogy mára a Szentföld legtermékenyebb, gabonát, gyümölcsöt termelő, szemet-lelket gyönyörködtető vidéke legyen.

Az Efráim hegységben a Hasomer Hacair mozgalom 25. mezőgazdasági települését alapították. A Rasco mezőgazdasági telepítő társaság az 1941 márciusáig terjedő munkaévben 100 családot telepített le különböző helységekben.

„A palesztinai ipar és kereskedelem versenyképességét igazolja az elmúlt év utolján megkötött Palesztina–Egyiptom közti ipari és kereskedelmi szerződés. (...) Az egyiptomi iparszövetség nevében Pidkey pascha, volt pénzügyminiszter, a palesztinai iparszövetség nevében Schenkar írták alá.”

„A palesztinai Héber Egyetem Barátainak szövetsége ez idei közgyűlésén beszámolt az általa 5 különböző helységben rendezett physikai, biológiai és mathematikai továbbképző tanfolyamokról. A nagy érdeklődéssel fogadott előadásokat majd mindenütt az egész felnőtt lakosság hallgatta. Megnyílott a főállamügyész jelenlétében a jeruzsálemi jogi főiskola a 29-ik tanévre. 130 diák – eddig a legnagyobb létszám – kezdte meg benne tanulmányait. Diákjainak összes száma 230. Az ügyvédi gyakorlatra jogosító utolsó évfolyamot 46-an végzik.”

És még néhány szó a színházi életről, természetesen a teljesség igénye nélkül, beszámítva az eldugult hírcsatornák okozta esetleges tévedéseket vagy elírásokat. 1942 vészterhes őszén e száraz adatok gyógyírként hatottak mindazok lelki sebeire, akik hittek az „ősújhaza” feltámasztásában.

„A Tel-Aviv-i újonnan alakult operatársulat nagy zenekarral előadta a »Faust«-ot, a »Denevér«-t, és készül a »Pillangókisasszony« előadására. A palesztinai szimfonikus zenekar minden évi koncertjei közül kimagaslott a Tschaikovszky-est. Egyiptomban tartott koncert ciklusát sok ezer ember hallgatta. A színházak közül az »Ohel« Molière egy darabját, a Habima Nochum Aschmann fiatal héber költő bibliai darabját adta nagy sikerrel. A fiatal festők és szobrászok műveiből Jeruzsálemben rendezett kiállítást 13 000-en látogatták, és hatása alatt megalakult a Palesztinai Képzőművészek Barátai-nak köre.”

Magén István

Egy középiskolai focimeccs utóélete

(Folytatás a 3. oldalról)

küzdelemből. „Sokként ért minket, ami azon a meccsen történt. Nem gondoltuk, hogy középiskolás diákok körében ilyenekre is föl kell készülnünk.”

Az igazgatók levélváltása

„Átéreztem, milyen lehetett a diákjaiknak ebben a légkörben kiállni, küzdeni, helytállni. Átéreztem, hogy a gyerekeket becsapták, magukra hagyták, mélyen megbántották. Fizikailag, erkölcsileg megtiporták őket, mint ahogy a levélben tetszik írni: »felnőttek asszisztenciája mellett – saját bőrükön megérezték, hová vezet a kiszolgáltatottság, a gyűlölet«. Átérzem keserűségüket. Megdöbbentem, hogy ezért a mi diákjaink is felelősek. Megdöbbentem, mert az iskolánktól ez a szemlélet teljesen idegen, érthetetlen, hogy történhetett meg, ilyen soha nem fordult elő iskolánkban” – írta a B iskola igazgatója válaszként az A iskola igazgatójának felháborodott levelére. Utóbbi azt sérelmezte a leginkább, hogy a B csapat tornatanára „végignézte mindezt, és egyáltalán nem szólt a tanítványaira. A külső szemlélőnek úgy tűnt, hogy tán nem is akarja meghallani, megjegyzései inkább taktikai utasításokra korlátozódtak”. A B iskola igazgatója levelében (és a Narancsnak nyilatkozva is) védelmébe vette a tornatanárt, aki a meccs másnapján maga számolt be az esetről. Az igazgató szerint a tornatanárt is „sokkolták a történtek, szégyellte hangosan rendre utasítani a magukból kivetkőzött diákokat. (...) Az egyébként nyugdíjas tanár úr – állítása szerint – folyamatosan mondta, hogy a játékkal törődjenek, ne durváskodjanak, ne használjanak oda nem illő kifejezéseket, de hatástalanul; ezalatt elszabadultak az indulatok mindkét oldalon. Számára is érthetetlen, hogy a bíró miért nem vetett véget ekkor a mérkőzésnek. A csapattal végül közölte, hogy feladja a meccset, ha nem viselkednek rendesen, hogyha elhangzik még egy antiszemita kifejezés, lecserélte a legdurvább játékost.”

B iskola igazgatója levele végén bocsánatot kér a történtekért. Az A iskola egy dolog miatt önmagát okolja: hogy nem küldtek a váratlanul megbetegedett testnevelő tanár helyett más tanárt a gyerekekkel.

Varró Szilvia
(Magyar Narancs)

Van fogalmad?

(3)

ÁLDÁSOK SZÖVEGE. Naponta 100 áldást mond el a zsidó ember (l. o.), beleértve a három Ámidá imában (l. o.) foglalt 57 áldást. Az alábbiakban néhány specifikus áldás szövege – magyar fordításban:

A kenyérre: Áldott vagy te, Örök Istenünk, a Világ Ura, aki kenyeret ad a földből!

A húsra, halra, tojásra, gombára, tejre, vízre és más italra: Áldott vagy te, Örök Istenünk, a Világ Ura, kinek szavára minden lett!

Fa gyümölcsére: Áldott vagy te, Örök Istenünk, a Világ Ura, ki a fák gyümölcsét teremti!

Földben termett zöldségre, gyümölcsre: Áldott vagy te, Örök Istenünk, a Világ Ura, ki a föld gyümölcsét teremti!

Süteményre, tésztára: Áldott vagy te, Örök Istenünk, a Világ Ura, aki a mindenféle ennivalót teremti.

Borra: Áldott vagy te, Örök Istenünk, a Világ Ura, aki a szőlő gyümölcsét teremti.

Jó hír hallatán: Áldott vagy te, Örök Istenünk, Világ Ura, jó és jótevő!

Rossz hír (haláleset) hallatán: Áldott vagy te, Örök Istenünk, Világ Ura, az igaz bíró!

Illatszerre: Áldott vagy te, Örök Istenünk, a Világ Ura, aki a mindenféle illatszert teremti!

Szivárvány láttán: Áldott vagy te, Örök Istenünk, a Világ Ura, aki megemlékezik szövetségéről, hű szövetségéhez és betartja szavát!

A tenger láttán: Áldott vagy te, Örök Istenünk, a Világ Ura, aki az óceánt alkotta!

A tavaszi virágzás láttán: Áldott vagy te, Örök istenünk, a Világ Ura, kinek világa nem szűkölködik semmiben, aki szép teremtményeket és fákat teremtett, az ember javára.

Tóra-bölcsek láttán: Áldott vagy te, Örök Istenünk, a Világ Ura, aki bölcsességéből részt adott az istenfélőknek!

Más bölcsek láttán: Áldott vagy te, Örök Istenünk, a Világ Ura, aki a halandó embernek részt adott bölcsességéből.

Uralkodó láttán: Áldott vagy te, Örök Istenünk, a Világ Ura, ki a halandó embernek részt adott dicsőségéből.

(folyt köv.)

N. K.

A szerkesztőség bizonyos kommentárokkal nem mindenben ért egyet.

ZSOLTÁROK KÖNYVE

A 73. zsoltár

Ez a költemény, amellyel a bibliai Zsoltárok könyvének harmadik része kezdődik, az igazak (köztük a mű szerzője) szenvedéséről és a gonoszok sikereiről szól, amiért a költő már-már elveszti hitét Isten útjának követésében, de végül rájön arra, hogy a sikerek csak látszólagosak és ideiglenesek, míg a valódi boldogság nem az anyagi jólét, hanem Isten közelsége. A zsoltár tartalmilag két nagyobb egységre bontható:

1. A költő kifejti kétségeit (1–3. és 12–14. vers), illetve magyarázatot ad a gonoszok sikereire és cselekedeteikre (4–7. és 8–11. vers).

2. Végül levonja tapasztalatainak tanulságait: 15–28. vers. És most következzék a vers új fordítása!

Aszaf zsoltára. Bizony jó az Isten Izraelhez, a tiszta szívűeknek. Nekem viszont megingott a lábam, kis híján megcsúsztak lépteim, mert megirigyeltem az öntelteket, látva a gonoszok jólétét. Testi erejük ép, haláluk is fájdalom nélküli. A halandók szenvedésében nem részesülnek, s az emberek sem bántják őket. Nyakukat gőgösen meresztik ezért, az erőszak köpenyébe burkolóznak. A kövérségtől szemük kigúvad, (szerencséjük) túlteng szívük vágyán. Kíméletlen gonoszságukat csak gúnyosan említik, foghegyről beszélnek. Szájukat az ég ellen fordítják, nyelvük bejárja a földet. Ezért tér vissza hozzá a nép, és bő vízként töltekezik vele. S azt mondogatják: Hogyan is tudhatná meg Isten, van-e ismerete (erről) a Legfelsőbbnek? Lám, ezek a gonoszok örök jólétben élnek, erőtől virulnak! Én viszont hiába tartom tisztán szívemet, (hiába) mosom ártatlan kezem. Egész nap gyötrődve élek, reggelenként megfenyítenek. Ha azt mondanám, én is úgy beszélek, mint ők, gyermekeid nemzedékét tagadnám meg vele. Gondolatban rádöbbentem erre, haszontalan lenne az szememben. Mire eljutok Isten szentélyébe, megértem majd az ő végüket. Bizony, ingoványos talajra helyezed, és romba döntöd őket. Miként pusztulnak el egy szempillantás alatt, elvesznek a rémülettől. Mintha álomból ébrednének, Uram, úgy riasztod fel őket, árnyaikat megsemmisítve. Noha már megkeseredett a szívem, szúró érzés hasított vesémbe. Ostoba vagyok, hogy nem értettem, mint oktalan állat Melletted. Holott mindig Veled voltam, erősen fogtad jobb kezem. Jó tanácsod elvezet, s majd méltó módon magadhoz emelsz. Ki más van nekem az égben, Rajtad kívül a földön semmit sem kívánhatok. Elsorvad testem és lelkem, de szívem sziklaszirtje és osztályrészem Isten örökké. Ám akik Tőled távol állnak, elvesznek, a hűtleneket mind elpusztítod. Nekem viszont jó Isten közelsége, bizalmam Örökkévaló Istenembe vetem, hogy elbeszéljem mind a tetteidet.

A zsoltár szerzője, Aszaf, Dávid király uralkodása idején a leviták kórusának vezetője volt. Könyvünkben összesen 12, az ő nevét őrző zsoltár maradt fenn. Róla bővebben szóltunk már az 50. zsoltár magyarázatában. A költemény bevezető mondata a vers végső tanítását előlegezi meg: Isten jó a tiszta szívűekhez, azok számára, akik közel állnak hozzá. A költő azonban mégis elbizonytalanodott („megingott a lábam, kis híján megcsúsztak lépteim”), mert saját szenvedéseivel ellentétben látnia kellett, sőt, el is irigyelte a gonoszok boldogulását:

„Testi erejük ép, haláluk is fájdalom nélküli.” (A héber eredetiben a mondat két része fordított sorrendben szerepel.) Az itt előforduló héber UL (ALEF-VAV-LAMED) főnév ugyan sehol másutt nem található meg a Szentírásban (hapax legomenon), azonban valamennyi bibliamagyarázó szerint „testi erő”, „fizikai erő” jelentéssel bír.

A 7. mondatban szereplő kifejezést („kövérségtől szemük kigúvad”) egyesek másként értik, mivel a héber „szem” jelentésű szó (ÁJIN) a Bibliában általános értelemben külső megjelenést, színt is jelent. Ezért úgy vélik, a költő itt arra utal, hogy a gonoszok elhízott mivoltuk miatt fehérebbeknek, gondozottabbaknak tűnnek másokhoz mérten. A következő mondat elején található ige *(jamiku)* gyöke (M-V-Q) sem fordul elő másutt a Szentírásban (hapax legomenon), de arámi nyelvű párhuzama alapján joggal feltételezhetjük, hogy jelentése: gúnyolódni. Ezért fordítottuk így: „Kíméletlen gonoszságukat csak gúnyosan említik, foghegyről beszélnek.”

A zsoltár 10. verse igencsak nehezen érthető. A legtöbb kommentátor úgy értelmezi, hogy mind a gonoszok teli poharából isznak, stílusukat és módszereiket magukba szívják, vagyis utánozni kezdik őket. A Közel-Keleten a víz a legfontosabb éltető elem, s akár a teli pohár vizet, úgy szívják magukba az emberek a gonoszok példáját és szavait.

Miután a költő a nép kétségeit megszólaltatta, s noha lelki tisztasága ellenére gyötrődve él, önmagát mégis Isten útjára vezeti vissza. Jól tudja ugyanis, ha hallgatna kétségeire, ha megtagadná hitét és úgy szólna, mint a többiek, akkor a tömegek (Isten gyermekei) tanítását, valamint a következő nemzedék számára szóló példamutatást is megtagadná vele. Így végül arra a meggyőződésre jut, hogy ő maga eljut Isten szentélyébe, és meg fogja látni a gonoszok végső büntetését, akik végül „ingoványos talajra” kerülnek, és végleg elvesznek. Pillanatnyi jólétük és minden gazdagságuk csak múló „árnyaknak” tűnnek majd. A 20. mondatban található *baír* jelentése ugyan „a városban” lehet, és egyes fordítók (például Singer Leó) ezt a gonoszok lakhelyeként ültetik át, csakhogy ez itt inkább ige (a héber ÁJIN-VÁV-RÉS gyök műveltető alakja), amelynek jelentése: felébreszteni, riasztani. Ezt az utóbbi magyarázatot a bibliai vers gondolatritmusa is egyértelműen alátámasztja.

Egyes bibliamagyarázók és teológusok e sorokat és főként a zsoltár következő verseit az igazak túlvilági boldogulására, illetve a gonoszok lelkeinek pusztulására értelmezik, míg mások úgy vélik: egyszerűen arról van szó, hogy a szerző akkor érti majd meg próbatételének titkát, amikor eljut Isten szentélyébe. Előbbiek a zsoltár 24. mondatából („Jó tanácsod elvezet, s majd méltó módon magadhoz emelsz”) különösen a héber *kavod* (= dicsőség) szóra hivatkoznak, amely Isten dicsőségét is jelentheti. Az utóbbi vélemény képviselői szerint azonban ez a kép csupán a költő jelenlegi sanyarú helyzetének megváltozására, a személyéhez és hűségéhez méltó jövendőbeli állapotára utal, ahogyan majd Isten megjutalmazza őt.

Raj Tamás

APRÓHIRDETÉS

VEGYES

Hittanoktatás a Hegedűsben (XIII. ker., Hegedűs Gy. u. 3.) minden szombat délután. 06-20-311-9402.

Festmények vétele! Budapesti galéria a Dohány zsinagóga szomszédságában magas áron, azonnali készpénzfizetéssel vásárolja 19. és 20. századi neves magyar festők műveit. Antik 2000 Stúdió. Üzletcím: 1077 Budapest, Wesselényi utca 9. Tel.: 06-1-344-2728, 06-20-924-5370. www.antik2000studio.hu

Fejfájással és mozgásszervi panaszokkal küzdő betegeimet várom Szent István körúti rendelőmben csütörtökönként. Időpont-egyeztetés: 30/205-7375. Dr. Rosenberg Ágnes.

Újlipótvárosban garzonlakás turistáknak kiadó. Tel.: 226-4109.

KASTÉLYOK BERENDEZÉSÉHEZ nagyméretű és kisebb festményeket, **EZÜSTTÁRGYAKAT,** porcelánokat, régi álló-, fali- és díszórákat, **BRONZ-, FA- ÉS MÁRVÁNYSZOBROKAT,** barokk bútorokat, **TABERNÁKULUMOT, SZEKRETERT, RENESZÁNSZ DOLGOZÓSZOBÁT** veszek. (Hibásakat is.) Teljes hagyatékért első vevőként a legmagasabb árat fizetem, **KÉSZPÉNZBEN. Tel.: 214-4850, 06-20/323-4104.**

Farkas Zsolt vízvezeték-szerelés, gázkészülék-javítás, lakásfelújítás. Tel.: 242-2028.

Háziorvosi és eü. fogl. rendelés Zuglóban, XIV., Róna köz 6. Szerda–csütörtök 15–16-ig. Dr. Szigeti Miklós, tel.: 251-8525.

Fogorvosi rendelőm címe: XIII., Szt. István krt. 4. III. 1. Tel.: 320-4778, 06-20-496-2223, dr. Virág Péter.

Örömmel tudatjuk, hogy a Rabbitestület és a Mazsihisz vezetősége megállapodott David Goldberg mohéllal (Németország), aki zsidó fiúgyermekek körülmetélését vállalja. Amennyiben az Ön családjában ilyen szimchá (öröm) van, kérjük, jelentkezzen a Rabbiságon a 413-5580-as telefonszámon vagy a rabbitestulet@mazsihisz.com e-mailen keresztül, hogy a gyermeket Ábrahám szövetségébe felvehessük.

Gyűjtő vásárol ezüsttárgyakat, cukordobozt, gyertyatartókat, tálcákat, gyümölcstálakat, evőeszközkészleteket (hiányosat is), judaikatárgyakat stb. T.: 06-20-476-7144.

Könyvnyomtatás, füzetkészítés, színes nyomtatás, plakátnyomtatás. Messinger: 315-0264.

A Chevra Kadisa sírásót keres a Kozma utcai temetőbe. Jelentkezés Kálmán Tamás igazgatónál: 413-5500/127.

Minibuszok és taxik rendelése. Reptéri és temetői transzferek, iránytaxi Balatonfüredre, Bécsbe és Prágába is. 06-20-951-2325, peterminibusz@gmail.com

Belvárosi, panorámás, nívós, 2 szoba + étkezős, 75 m²-es, összkomfortos lakás kiadó. Tel.: 06-30-213-8841.

XIII. Pozsonyi úton, Szent István parknál 35 m²-es, 1 szobás, magas emeleti, utcafronti, napfényes, fiatalos otthon hívóliftes Bauhaus téglaépületben eladó. 06-20-805-4844.

Órajavítás, antik órák teljes restaurálása, esetleg oda-vissza szállítással. Órák, elemek, csatok, óraszíjak (erős csuklóra is) nagy választékban. Tel.: 06-70-505-5620, napközben. VII., Garay u.–Murányi u. sarok, a Garay térnél. Jung Péter. Web: www.jungoras.hu

Keresem Obláth Mártát (gyermekeit-unokáit)! Szülei: dr. Obláth Béla ügyvéd és Schwarcz Irén. Jelentkezés: Pausz Ervin, 1021 Budapest, Széher út 50. 06-30-962-7575.

Szakképzett ápolónők külföldön élő családoknál házi ápolást vállalnak. Leinformálhatók. Tel.: 06-30-857-7295. E-mail: potyika97@freemail.hu

Izraeli gyakorlattal rendelkező hölgy idősek gondozását vállalja. Tel.: 06-20-998-0883.

Kóser konyhát ismerő, amerikai tapasztalattal, referenciával rendelkező, egyedülálló asszony munkát vállal, bentlakással. Tel.: 06-30-946-7112.

Hosszú távra bérbe adnám 3 szobás, 78 m²-es lakásomat, lehetőleg izraeli bérlőnek. Sürgős. Tel.: 06-20-536-7166 egész nap, 221-5328 vagy 322-2067 délelőtt 8 és 13 óra között.

Vígszínházhoz közel turistáknak lakás kiadó. Tel.: 06-30-346-2223.

Angoltanár vizsgákra előkészít alaptól felsőfokig. Tel.: 332-0040.

Budai, II. kerületi, 70 m²-es (+ 9 m² terasz), IX. emeleti (X. em. napozóterasz), 2 + 1/2 szobás, étkezős (gardrób, külön vécé), örökpanorámás öröklakás tulajdonostól eladó. A lakás felújított, a centrumtól (Moszkva tér) 10 perc. Irányár: 25 500 000 Ft. Érdeklődni: 06-70-454-5723.

Fogtechnika! Fogsorok javítása és készítése nyugdíjasoknak árkedvezménnyel. Igény szerint házhoz is megyünk. Bejelentkezés: 06-30-398-3107.

Antik csillárok javítása, vétele, eladása. 321-2972. Bp., Hevesi S. tér 3.

Rákóczi út elején csendes, egyszobás, összkomfortos lakás igényes turistáknak vagy hosszú távra kiadó. Tel./fax: 351-1615.

Asztalosmesterként vállalom beépített szekrények, konyhabútorok, külső és belső nyílászárók, faházak készítését. Máté Zoltán, tel.: 06-20-951-7082.

Gyűjtő venne bélyeggyűjteményt, képeslapokat. Este: 322-8439, 06-20-522-5690.

HÁZASSÁG

18 év tapasztalatával várom önt, amennyiben társra vágyik. Az emberi sorsok segítése, a társkeresés számomra hivatás. Nyugdíjasoknak kedvezmény. Elérhetőségeim: Györgyi asszony, 326-5989, reggel 8–10-ig, este 20–22-ig. E-mail: gyorgyi11@vivamail.hu

Salom társközvetítés. Tel.: 316-0265.

Oslóban élő, 58 éves festőművész keresi élete párját vallásos, kedves, csinos hölgy személyében. Francia vagy ivrit nyelv ismerete előny. Fényképet kérek és küldök. „Oslo” jeligére a kiadóba.

Hiányzik Önnek egy meghitt bizalmas beszélgetés? Tartalmas társalgás? Hívjon bizalommal egy leinformálható, sokoldalúan művelt társalkodónőt. Csak hölgyek hívását várom! T.: 207-879, 70-203-2320.

ÚJ ÉLET
a Magyarországi Zsidó Hitközségek Szövetségének lapja
1075 Budapest, Síp u. 12.
Telefon/fax: 322-2829
E-mail: ujelet@bzsh.t-online.hu
ujelet01@freemail.hu
Főszerkesztő: Kardos Péter
Olvasószerkesztő: Gábor Zsuzsa
Kiadótulajdonos: Mazsihisz
Előfizetési díjak:
Belföldön: 1 évre 3120 Ft
Külföldre 5760 Ft/év
USA és Izrael: 6240 Ft/év
Az összeg valutában is befizethető az aktuális árfolyamon.
OTP bankszámlaszám: 11707024-22118480
OTP SWIFT kód: (BIC) OTPVHUHB
IBAN: HU66 1170 7024 2026 2095 0000 0000
Terjeszti a Magyar Posta Rt. Hírlap Üzletág, előfizethető a kiadónál.
Postacsekk: 11707024-22118480
Terjesztéssel kapcsolatos reklamációk intézése a 06-(80)-444-444-es ingyenes zöldszámon.
Szedés: WolfPress Nyomdaipari Kft.
Nyomtatás: VESZPRÉMI NYOMDA ZRT.
ISSSN 0133-1353

A Balázs Pál Alapítvány 2009. április 5-én, vasárnap, 10 órától rendezi a talmud-tóra versenyt. Helyszín: Bálint Ház (Bp. VI., Révay u. 16.). A pályamunkák beadásának határideje: 2009. március 12., csütörtök, helye: Amerikai Alapítványi Iskola igazgatóhelyettesi iroda, 2. emelet.

Témakörök

I. 12. és 13. évfolyam, főiskolás, egyetemista korcsoport

A zsidó felvilágosodás, a haszkala kérdései
a) a felvilágosodás (die Aufklärung) európai hatása a zsidóságra (Pope, Locke, Voltaire, Diderot, Rousseau, Kant) – (Cromwell, Dohm, Gregoire)
Moses Mendelssohn – zsidó emancipáció
Lessing

b) az emancipáció a világban
USA: 1785, virginiai alkotmány – 1787, szövetségi alkotmány – 1791, alkotmánymódosítás
Franciaország: 1790, Napóleon
Ausztria: 1815, bécsi kongresszus
– maszkilok
c) 1867, a magyarországi emancipáció hatása a hitközségi rendszerre

II. 10. és 11. évfolyam
A zsidó költészetről a spanyolországi kalifátusok idejében
Salamon ibn Gabirol (1040 körül) – elégikus héber költészet
Mózes ibn Ezra (1070–1140) – szelichák
Jehuda Halévi (1085–1145) – cionidák + Kosztolányi Dezső fordításai

A költő műveiből – Kuzari értelmezése

III. 7., 8., 9. évfolyam
Saját vers középkori zsidó költők szellemében – elégia, szelicha, cionida a mai korszellem tükrében

IV. 4., 5., 6. évfolyam
Rajz vagy más manuális alkotás + fogalmazás szukkot ünnepéről

V. 1., 2., 3. évfolyam
Rajz vagy más manuális alkotás peszachról és szóbeli kommentárja

VI. Óvodások
Rajz, ének, szavalat (kórusban) chanukka ünnepéről

Halálozások

Régi barátunktól, a Mikéfe (Magyar Izr. Kézműves és Földművelési Egyesület) Baráti Körének alapítójától kell fájdalmas búcsút vennünk. Elhunyt *Erdős András* (1923–2009), az egykori elektroműszerész-tanonc, majd egyetemet végzett közgazdász, aki hallatlan szorgalommal és a tudás szeretetével jutott el egy nagyvállalat (Keravill) igazgatói beosztásáig. A mezőtúri indulás óta és mint a szakma nagy tekintélyű egyénisége mindig harcosa volt a társadalmi haladásnak. Rendkívüli odaadással és aktivitással szervezte az 1949-ig fennállt Mikéfe még életben lévő növendékeinek találkozóit. Kezdeményezte és segítette a Mikéfe történetének – mint a hazai zsidóság története fontos részének – feleleventését, megőrzését. Osztozva a család gyászában, őrizzük barátunk emlékét.

Miké fe Baráti Kör

1%

Fejezzük ki hálánkat az 1944-ben zsidó üldözöttek életét megmentő és ma már igen idős koruk miatt egyre inkább segítségre szoruló Jad Vasem-kitüntetettek iránt oly módon is, hogy jövedelemadónk 1%-át megsegítésükre ajánljuk fel.

Igaz Emberekért Alapítvány. Adószám: 18040094-1-42.

Kérjük, hogy lehetőség szerint külön adománnyal is támogassák a kitüntetetteket. Csekk napközben igényelhető a 341-1261 telefonszámon.

IMAIDŐK

Templomok	Péntek este Febr. 6.	Szombat reggel Febr. 7.	Péntek este Febr. 13.	Szombat reggel Febr. 14.
Hősök	17.00	9.30	17.00	9.30
Frankel L. út 49.	17.30	10.00	17.30	10.00
Hegedűs Gy. u. 3.	16.40	9.30	16.50	9.30
Vasvári P. u. 5. (lubavicsi)	17.30	9.00	17.30	9.00
Thököly út 83.	17.30	9.00	17.30	9.00
Hunyadi tér 3.	16.50	9.00	17.00	9.00
Bethlen tér 2.	17.30	9.30	17.30	9.30
Nagyfuvaros u. 4.	16.40	8.00	16.50	8.00
Rabbiképző-ORZSE (Bérkocsis u. 2.)	18.00	9.00	18.00	9.00
Kazinczy u. 27.	16.40	8.00	16.50	8.00
Alma u. 2.	16.40	8.00	16.50	8.00
Kórház (Amerikai u. 53.)	16.40	7.30	16.50	7.30
Páva u. 39.	18.00	9.30	18.00	9.30
Dózsa Gy. út 55.	17.00	9.30	17.00	9.30
Berzeviczy u. 8.	16.30	9.00	16.30	9.00
Károli G. tér 5.	18.00	9.00	18.00	9.00
Visegrádi u. 3.		9.00		9.00
Dessewffy u. 23.	16.40	9.00	16.50	8.00
Teleki tér 22. (szefárd)		8.45		8.45
Lauder iskola (Budakeszi út 48.)	18.00		18.00	
Pesterzsébet (Zamárdi u. 7.)	17.00		17.00	
Vidéken				
Vác (Eötvös u. 3.)	17.00		17.00	
Kecskemét (Nagykőrösi út 5.)	18.00		18.00	
Székesfehérvár (Várkörút 19.)	18.10		18.10	
Győr (Kossuth L. u. 5.)	17.00		17.00	
Szeged (Gutenberg u. 20.)	17.00	9.00	17.00	9.00
Debrecen (Pásti u. 4.)	16.30	8.00	16.40	8.00
Nyíregyháza (Mártírok tere 6.)	16.30	8.00	16.30	8.00
Miskolc (Kazinczy u. 7.)	16.45	8.00	17.00	8.00
Pécs (Fürdő u. 1.)	17.30	10.30	17.30	10.30
Kiskunhalas (Petőfi u. 1.)	17.00		17.00	
Szombathely	17.00		17.00	
Kaposvár (Berzsenyi u. 14.)	17.00		17.00	
Nagykanizsa (Fő u. 6.)	17.00		17.00	
Keszthely (Kossuth L. u. 20.)	17.00		17.00	
Hódmezővásárhely (Szt. István tér 2.)	17.00		17.00	

NAPTÁR

Február 6.	péntek	Svát 12.	Gyertyagyújtás: 4.34
Február 7.	szombat	Svát 13.	Szombat kimenetele: 5.42 Sábbát sirá
Február 9.	hétfő	Svát 15.	Tu bisvát
Február 13.	péntek	Svát 19.	Gyertyagyújtás: 4.45
Február 14.	szombat	Svát 20.	Szombat kimenetele: 5.52

Hírek, események röviden

– **Adományok.** Szegő László 10 ezer Ft-ot küldött a Szeretetkórház részére. Julia és Thomas Forris kétszáz dollárt adományozott a Hősök temploma részére.

– **Meghívó.** Mindenkit szeretettel várunk Domán István főrabbi sorozatának következő előadására Zsidók az ókorban címmel, 2009. február 17-én, kedden, 18 órakor. Cím: 1067 Budapest, Hunyadi tér 3. 1. emelet (6. kapucsengő).

– **Gyertyaláng** címmel chanukka ünnepére megjelent a Pécsi Zsidó Hitközség A/4-es méretű, négyoldalas időszakos kiadványa. A színes nyomtatású, százpéldányú lap méltatja az ünnepet, beszámol a hitközség és az Izrael Pécsi Barátai Köre legfontosabb rendezvényeiről, bemutatja a Hagyomány Szociális Alapítvány tevékenységét. A tervek szerint 2009-ben hasonló tartalommal negyedévenként fog megjelenni a tájékoztató.

– **Holokauszt Emlékközpont.** Cím: Budapest IX., Páva utca 39. Nyitva: hétfő kivételével naponta 10-18 óra között. Telefon: (1) 455-33-33. Honlap: www.hdke.hu. E-mail: info@hdke.hu

Programajánlat

FEBRUÁR

Oneg Sábbát Klub
Bp. VII., Szinva u. 1. 5-ös csengő/ ONEG
E-mail: zene11@freemail.hu
Web: oneg.club.hu

7. (szombat) 18 óra: Tu bisvát (Fák újéve), 15-féle gyümölcs fogyasztása.

8. (vasárnap) 17 óra: Keser Mispáchti – Családi Kapcsolatok Klubja.

14. (szombat) 18 óra. Téma: Az izraeli választások után. Előadó: Bányai László újságíró.

21. (szombat) 18 óra. Téma: Hogyan tovább? A cionizmus és a magyarországi mozgalom távolabbi terveiről. Előadó: Engländer Tibor.

28. (szombat) 18 óra. Téma: Antiszemita közbeszéd. Mit tehetünk ellene?

A klub 18–20 óra között van szombatonként nyitva, a téli időszak alatt.

Egyéb programjaink:

1. Alapfokú héber (ivrit) nyelvtanfolyam szervezése. Kérjük, hogy aki úgy érzi, meg kívánja tanulni ősei nyelvét (mert egy zsidónak véleményünk szerint legalább írni-olvasni tudni kellene), jelentkezzen az elérhetőségek valamelyikén.

2. Alapfokú internettanfolyam szervezése, a 18–120 éves korosztály számára. Ehhez kérjük, akinek van működőképes számítógépe és azt felajánlaná a klub részére, értesítsen az elérhetőségek valamelyikén.

Amennyiben úgy érzi valaki, hogy csatlakozni kíván a tanfolyamhoz, kérjük, jelentkezzen az elérhetőségek valamelyikén.

3. Főzősuli indult. Aki részt óhajt venni programjainkon, jöjjön el szombaton 18–20 óra között a klubba vagy hívjon: 06-70/52-70-310, Biró Antal klubvezető.

Generációk Klubja
(Hunyadi tér 3., félemelet)

9.: Tu bisváti ünnepség, a gyümölcsszédert Tota Péter Joel rabbi vezeti le.

16.: Mindenki kedvére... A zongoránál Szirmai Zoltán zongoraművész.

23. „Igenis”. Schramm Péter beszél könyvének keletkezéséről, s ajánlja az olvasók figyelmébe.

Valamennyi hétfői program 15 órakor kezdődik.

Csütörtöki napokon a megszokott időben kerül sor a gyógytornára.

Tóra a Tábori Rabbinátusnak

Ha egy zsidó közösség új tórához jut – hiszen nem túl gyakran adódik ilyen –, az avatási szertartást mindig nagy érdeklődés kíséri.

Különösen érvényes ez arra a kiemelkedően szép gesztusra, amikor adományról van szó. A HM Tábori Rabbinátusát ezt az eseményt megelőzően hetven évvel ezelőtt még a Magyar Királyi Honvédség vezetése juttatta tórához.

Most a minisztériumi vezetés nemes és nagylelkű gesztusának köszönhetően ismét ünnepi eseményre, hagyományos szertartásra kerülhetett sor a Tábori Rabbinátus Wesselényi utcai imatermében.

Höflinger József ezredes üdvözölte a megjelenteket: (a teljesség igénye nélkül) *Keleti György* volt honvédelmi minisztert, *Vadai Ágnest,* a HM államtitkárát, a vezérkari főnököt, tábornokokat, más magas rangú katonai tisztségviselőket, protestáns, katolikus tábori püspököket, az ÁSZ és az ÁFK prominensét, országgyűlési képviselőket, politikusokat a kormányzópárt és az ellenzék részéről, a VII. kerület polgármesterét, a BZSH-Mazsihisz vallási és világi vezetőit, elöljáróit, főrabbikat.

Ezután hagyományosan, chupá alatt, *Frölich Róbert* főrabbi (dandártábornok, vezető tábori lelkész) vezetésével bevonultak a tórával, miközben *Fekete László* főkántor a Ma tovut recitálta. A kivételesen szép, míves tórát a Sehehejánu dallama mellett *Sasvári István* ezredes, holokauszt-túlélő helyezte a frigyszekrénybe.

Frölich Róbert beszédében történelmi pillanatnak nevezte az eseményt a 15 éve (ismét) fennálló Tábori Rabbinátus életében. Beszélt a 3500 évvel ezelőtt elsőként leírt tóra fontosságáról, parancsolatairól, arról, hogy mit jelent a zsidóság életében, mindennapjaiban. A pergamenen lévő szöveg – emelte ki – legyen a mindennapok valósága, segítsen bennünket ahhoz, hogy becsületes, szép és tartalmas életet élhessünk. Árassza fényét a honvédségnél szolgálatot teljesítő katona és civil zsidó emberek felé.

A főrabbi beszédét követően felcsendült a 100. zsoltár, majd az ünnepi aktust követően állófogadás vette kezdetét, melyen Vadai Ágnes mondott pohárköszöntőt.

A minisztérium nevében üdvözölte a megjelenteket, majd szólt a hamarosan beköszöntő tu bisvát ünnepéről, amely köztudottan a természet ébredését jelzi. Hozzátette: ehhez kapcsolódóan a Tábori Rabbinátus életében is a vallásgyakorlást tekintve egy új, hagyományokat erősítő időszak veheti kezdetét.

Az államtitkár asszony hangsúlyozta: a Honvédelmi Minisztérium vezetése által adományozott és most felavatott tóratekercs nemcsak szimbolikusan, de a maga anyagi valójában is kifejezi, hogy a tárca vezetése biztosította és biztosítja az egykor és ma szolgáló zsidó származású katonák és az ott dolgozó közalkalmazottak szabad vallásgyakorlását. Vadai Ágnes végezetül köszönetet mondott a katolikus, protestáns és zsidó szolgálati ágaknak az elmúlt másfél évtized során katonáinknak nyújtott segítségért.

Magas rangú katonák, civilek, rabbik és püspökök folytattak kötetlen és vidám beszélgetést az igényes (két magánszemély adományának köszönhető) svédasztalnál.

Gál

בר מצוה

A Bethlen téri templomban Vájchi szombatján hívták a Tórához *Sós András* és *Klein Judit* fiát, *Ádámot, Nátánél ben Majsét* bár micvája alkalmából. Az ünnepelt a pontos neginák ismeretében énekelte el az áldásokat és a prófétai részt. *Deutsch Róbert* főrabbi avatóbeszédében szólott arról, hogy Ádám szü-

Az ünnepelt a főrabbival

leinek a Bethlen téren volt az esküvőjük, és 25 évvel ezelőtt ugyancsak ő készítette fel az édesapát bár micvájára. Tanító szavai után a Mindenható áldását kérte reá. *Kálmán Tamás* főkántor énekelt ünnepi Misebéráchot. Az imádkozás után a család kiduson látta vendégül a nagy számban megjelenteket. Itt a közösség felavatott tagja mondott beszédet és kifejezte háláját mindazoknak, akik hozzásegítették őt, hogy eljusson e szép és emlékezetes naphoz. Végül az örömapa megható szavakkal szólott fiához és köszönte meg a rokonok, a barátok és a vendégek megjelenését.

Ormos Mária történész a Frankelben

Több mint 70 érdeklődő foglalt helyet a Frankel Leó úti zsinagóga dísztermében, hogy meghallgassa a professzor érdekfeszítő előadását. A Budai Micve Klub vendégét előbb Verő Tamás rabbi köszöntötte, majd Polgár Ernő írása felolvasása után nagy ívű beszámolót hallgathatott meg a nagyérdemű közösség. Köszönjük Arató Judit klubvezetőnek az est megszervezését.

Tu bisvát

„Gyümölcsforgalmazás" a Közel-Keleten

Róna Tamás rabbi a sötétségről és a fény erejéről

Róna Tamással, a Mazsihisz Közép-magyarországi Régiójának vezető rabbijával, egyetemi tanársegéddel először arról beszélgettünk, hogyan és mekkora részvétellel ünnepelték meg közösségeikben a chanukkát. Emellett persze az is szóba került, milyen hatással volt a gázai konfliktus a magyar vidék ezen szegmensére és annak zsidóságára. Említést teszünk még egy – főként ilyen nehéz, (há)borús időkben – fontos és példaértékű közös fellépésről, melynek keretében az összes történelmi egyház vezető papjai, lelkészei részt vettek és összefogtak.

– Fénnyel teli, hangulatos volt az ünnep. 21-én vasárnap – amikor az első gyertyát gyújtottuk – a nagykőrösi zsinagógában halvacsorával és kulturális programokkal köszöntöttük a Fény Ünnepét. Mincha imával kezdődött a délután, majd jött a beszéd és a máriv ima, melyet hagyományaink szerint a Feldmájer család hölgytagjai segítségével készített finom halvacsora követett. A végén pedig otthon készített süteményekkel kényeztettük magunkat. Ki kell emelni, hogy híveink gyermekei, unokái kis chanukkai műsorral kedveskedtek a közösségnek.

– *Mit tartalmazott ünnepi beszéde?*

– 2009 sok mindent rejt még Magyarország és a világ zsidósága számára. Idén lesz Kazinczy Ferenc, a nagy nyelvújító születésének 250. évfordulója. Egyik novellájának rövid összefoglalóját meséltem el. Volt egyszer egy sziget, amely elkezdett süllyedni. Érzékelvén a vészt, minden teremtett lény elmenekült onnan, kivéve a Szeretetet, aki maradni akart. Mikor a víz már-már teljesen elborította a kis földdarabot, a Szeretet is átérezte: ha nem megy el, ő is el fog veszni örökre. Ezért aztán nézve jobbra és balra, segítség után kémlelt, egy hajót vagy bárkát keresve, amely felvenné őt. Először a Gazdagság jött arra. Mikor a Szeretet kérlelni kezdte, hogy vegye fel, a Gazdagság nem volt hajlandó erre: „Ne haragudj, Szeretet, de az én hajóm tele van arannyal és ezüsttel, ha téged felvennélek, kincseim egy részétől meg kellene válnom" – mondta, majd továbbhajózott. Ezt követően egy vakítóan fehér hajóval a Büszkeség is megjelent, azonban annyira el

Az asztalfőn Grósz Andor

volt telve saját fényével, hogy észre sem vette a segítséget kérő Szeretetet. A Vidámság is megfordult a sziget tájékán, de örömének hangjai elnyomták a Szeretet segélykiáltásait, így aztán ő sem vette észre a Szeretetet. A Szomorúság pedig egyszerűen nem akarta felvenni a hajójára, mondván: „Ahol szomorúság van, ott nincs helye szeretetnek." A Szeretet látta, hogy egyedül maradt, elkeseredett és föladta a reményt. Ekkor egy idős, kortól megedzett hang szólította meg, gyengéden megfogva vállát, és felajánlotta neki hajóját. A hosszú, ősz hajú idős ember hamar átvitte a Szeretetet a túlpartra, majd egy szempillantás alatt eltűnt. A Szeretet örült és nagyon kíváncsi is volt, vajon ki lehetett a titokzatos megmentő. Ekkor találkozott a parton az Igazsággal, és rögvest azt tudakolta tőle, ki mentette meg. „Az Idő mentett meg téged, mert csak Ő tudhatja, hogy szükség lesz még Szeretetre." Ez a mondat az egész tanítás lényege, mondanivalója. Kazinczy Ferenc üzenete minden korban és minden vallású ember számára aktuális. A hazát csak ezen elvek alapján lehet és érdemes építeni.

SZIP

A teljes cikk a mazsihisz.org-on olvasható.